

112 Ιστορίας και Αρχαιολογίας Θεσσαλονίκης

Σκοπός

Να προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την προετοιμασία του φοιτητή για την επιστημονική και επαγγελματική του σταδιοδρομία.

Να αναπτύξει το ερευνητικό του πνεύμα και να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες για τη συνειδητή συμμετοχή του στις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Να τον προετοιμάσει για τις προσφερόμενες ειδικότητες του Τμήματος και να του δώσει τα βασικά μεθοδολογικά εφόδια για αυτόνομη ερευνητική εργασία η για συμμετοχή σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Να ενθαρρύνει την ελεύθερη διακίνηση των επιστημονικών γνώσεων και ιδεών και την κριτική θεώρηση των ιστορικών και κοινωνικών φαινομένων, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση προσωπικοτήτων με κοινωνική και πολιτική συνείδηση

Επαγγελματικές Διέξοδοι

Οι πτυχιούχοι μπορούν να καλύψουν θέσεις εργασίας σε τομείς ανάλογους με τις σπουδές και την εξειδίκευση τους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μπορούν να απασχοληθούν στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα: ως αρχαιολόγοι στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, ως στελέχη σε θέσεις σχετικές με το αντικείμενο των σπουδών τους σε κέντρα αρχειοθέτησης και τεκμηρίωσης, βιβλιοθήκες, στις κρατικές πινακοθήκες και μουσεία, στην Εκπαίδευση και την Κατάρτιση, σε ερευνητικά-επιστημονικά ή πολιτιστικά ιδρύματα, στη συντήρηση, παρουσίαση και διεύθυνση συλλογών ή μουσείων, στη συγγραφή αρχαιολογικών κειμένων, κ.ά

Πρόγραμμα Σπουδών

Για να εκπληρώσει τους στόχους του το Πρόγραμμα Σπουδών στηρίζεται στην επιλογή των μαθημάτων. Η επιλογή δίνει τη δυνατότητα να διαμορφωθεί το προσωπικό πρόγραμμα κάθε φοιτητή, προσαρμοσμένο στα ενδιαφέροντά του. Κρίθηκε όμως σκόπιμο η δυνατότητα αυτή να κλιμακώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζεται ένα ελάχιστο κοινό επίπεδο των αποφοίτων του Τμήματος.

Η οργάνωση του Προγράμματος Σπουδών προβλέπει τέσσερις ομάδες μαθημάτων, στις οποίες η συγκέντρωση μονάδων οδηγεί σε πτυχίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Η διαφορά των τριών ομάδων ως προς την οργάνωση του Προγράμματος Σπουδών βρίσκεται στη δυνατότητα επιλογής.

Η πρώτη ομάδα, τα Υποχρεωτικά (Υ), περιλαμβάνει μαθήματα που θεωρούνται απαραίτητα για την επιστημονική συγκρότηση των φοιτητών αλλά και την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Όπως είναι επόμενο, για τα μαθήματα αυτής της κατηγορίας δεν υπάρχει δυνατότητα επιλογής και είναι κοινά για όλους τους φοιτητές του Τμήματος. Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατό να αποφασίσει το Τμήμα τη διδασκαλία του ίδιου μαθήματος από περισσότερους διδάσκοντες, όταν είναι σκόπιμο να διαιρεθεί ένα μεγάλο ακροατήριο. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει μαθήματα Υποχρεωτικής Ειδίκευσης (ΥΕιδ.) είναι διαφορετικά για κάθε ειδικότητα του Τμήματος (Ιστορία ή Αρχαιολογία), ενώ η τρίτη ομάδα μαθημάτων περιλαμβάνει μαθήματα Υποχρεωτικά κατ' Επιλογήν (ΥΕ) που είναι επίσης διαφορετικά για τους φοιτητές που θα ακολουθήσουν κατεύθυνση Ιστορίας ή Αρχαιολογίας. Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι ειδικές απαιτήσεις είναι προσδιορισμένες μόνο ως προς το γνωστικό αντικείμενο των μαθημάτων, ενώ το ίδιο το μάθημα είναι αντικείμενο επιλογής. Στην τέταρτη ομάδα, τις Ελεύθερες Επιλογές (ΕΕ), η δυνατότητα επιλογής περιλαμβάνει και το γνωστικό αντικείμενο των μαθημάτων. Οποιοδήποτε μάθημα που προσφέρεται στο Τμήμα (εκτός από τα Υποχρεωτικά, όπως είναι φυσικό, και από ορισμένα ειδικά μαθήματα) είναι δυνατό να προσθέσει μονάδες στην ομάδα αυτή, όπως επίσης και μαθήματα που προσφέρονται από άλλα Τμήματα της Σχολής ή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και περιλαμβάνονται σε ενδεικτικό κατάλογο που καταρτίζεται με ευθύνη των Τομέων.

ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ, ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο αριθμός δίπλα σε κάθε μάθημα είναι ο κωδικός του μαθήματος

A. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 101 Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική ιστορία
Π. Νίγδελης

ΙΑΕ 101 Εισαγωγή στην αρχαία ιστορία
Γενική επισκόπηση της ελληνικής ιστορίας από τα μυκηναϊκά χρόνια ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τη Ρώμη. Προσπάθεια εξοικείωσης με τις κύριες πολιτικές εξελίξεις, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και την ιστορική σημασία των επί μέρους περιόδων.
Ι. Ξυδόπουλος

IBY 101 Εισαγωγή στη βυζαντινή ιστορία
Τι είναι το Βυζάντιο (όνομα, χρόνος, χώρος και λαός).
- Ανασκόπηση των βυζαντινών σπουδών.
- Πηγές της βυζαντινής ιστορίας και μέθοδοι ιστορικής έρευνας.
- Συστατικά στοιχεία του βυζαντινού κράτους (πολιτική θεωρία, ελληνική παιδεία, χριστιανισμός).
Επίτομη βυζαντινή ιστορία της πρώιμης και μέσης βυζαντινής περιόδου.
- Εσωτερική οργάνωση (διοίκηση, στρατός, κοινωνία, πόλεις)
- Ασκήσεις με κείμενα που αφορούν διάφορους τομείς της βυζαντινής ιστορίας.
Α. Σταυρίδου - Ζαφράκα

IBY 101 Εισαγωγή στη βυζαντινή ιστορία
Ανασκόπηση της ανάπτυξης των βυζαντινών σπουδών.
- Πηγές της βυζαντινής ιστορίας και μέθοδοι ιστορικής έρευνας.
- Συστατικά στοιχεία του βυζαντινού κράτους (πολιτική θεωρία, ελληνική παιδεία, χριστιανισμός) κατά την πρώιμη και μέση βυζαντινή περίοδο.
- Εσωτερική οργάνωση (διοίκηση, στρατός, κοινωνία, πόλεις)
- Ασκήσεις με κείμενα που αφορούν διάφορους τομείς της βυζαντινής ιστορίας.
Θ. Κορρές

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 101 Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική ιστορία
Π. Νίγδελης

ΙΑΕ 101 Εισαγωγή στην αρχαία ιστορία
Γενική επισκόπηση της ελληνικής ιστορίας από τα μυκηναϊκά χρόνια ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τη Ρώμη. Προσπάθεια εξοικείωσης με τις κύριες πολιτικές εξελίξεις, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και την ιστορική σημασία των επί μέρους περιόδων.
Ι. Ξυδόπουλος

IBY 101 Εισαγωγή στη βυζαντινή ιστορία
Ιστορική επισκόπηση των βυζαντινών σπουδών. Πηγές της βυζαντινής ιστορίας, μέθοδοι ιστορικής έρευνας και βοηθητικές επιστήμες. Χρονικά όρια της βυζαντινής ιστορίας, προβλήματα περιοδολόγησης και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιόδου. Συντελεστές της βυζαντινής ιστορίας. Αίτια ακμής και παρακμής της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Το Βυζάντιο και η εποχή του. Η κληρονομιά του Βυζαντίου. Βυζάντιο και ελληνισμός. Το Βυζάντιο και η έρευνα σήμερα.
Δ. Μισίου

IBY 101 Εισαγωγή στη βυζαντινή ιστορία

Βυζαντινή αυτοκρατορία (χρονικά και γεωγραφικά όρια, Κωνσταντινούπολη) — πηγές βυζαντινής ιστορίας — στοιχεία βυζαντινού κράτους — σύνοψη βυζαντινής ιστορίας — ακτινοβολία του Βυζαντίου — ασκήσεις με κείμενα που αφορούν τομείς της βυζαντινής ιστορίας.

Ι. Λεοντιάδης

Β. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΥΕΙδ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 601 Αρχαία ελληνική ιστορία Ι: Αρχαϊκή και κλασική εποχή.

Εισαγωγή στην ελληνική επιγραφική Ιστορία της επιγραφικής. Η ελληνική γραφή (προέλευση - εξέλιξη). Ειδολογική κατάταξη και τυπολογία των ελληνικών επιγραφών. Εξοικείωση των φοιτητών στην τεχνική της επιγραφικής με πρακτική άσκηση υποστηριζόμενη και από ηλεκτρονικά προγράμματα, τα οποία έχουμε ειδικά επεξεργαστεί, με στόχο την άρτια έκδοση και την ερμηνεία των επιγραφικών κειμένων ως ιστορικών πηγών.

Το μάθημα αποπειράται την κατάδειξη της σημασίας και της συμβολής του ποικίλου διαχρονικού και ειδολογικού φάσματος της επιγραφικής στη μελέτη της Αρχαιογνωστικής επιστήμης.

Μ. Η. Ζάχου - Κοντογιάννη

ΙΑΕ 601 Αρχαία ελληνική ιστορία Ι: Αρχαϊκή και κλασική εποχή

Γενική επισκόπηση - Κύρια χαρακτηριστικά, ιστορική σημασία των περιόδων. Ειδικό θέμα: Η πολιτική σκέψη του Ισοκράτη.

Βίκυ Κάλφογλου-Καλοτεράκη

ΙΑΕ 602 Τα κοινά των περιοίκων των Θεσσαλών κατά την Ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή

Στο πλαίσιο της ιστορίας των αρχαίων ελληνικών ομοσπονδιακών κρατών θα αποπειραθούμε την εξέταση των κοινών των περιοίκων των Θεσσαλών κυρίως με βάση το επιγραφικό υλικό. Στόχο του μαθήματος θ' αποτελέσει η διακρίβωση της φύσης, των θεσμών και των σχέσεών τους με το θεσσαλικό κοινό.

Μ. Η. Ζάχου - Κοντογιάννη

ΙΑΕ 602 Αρχαία ελληνική ιστορία ΙΙ: Ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή

Το βασίλειο των Πτολεμαίων. Γενική επισκόπηση των πολιτικών εξελίξεων από την ίδρυσή του ως και την ρωμαϊκή κατάκτηση. Έμφαση θα δοθεί σε κοινωνικά φαινόμενα, όπως αυτά διαφαίνονται από τις σωζόμενες πηγές, καθώς και στην εθνική συνείδηση τόσο των κατακτητών όσο και των ιθαγενών.

Ι. Ξυδόπουλος

ΙΡΩ 601 Εισαγωγή στην ιστορία του Ρωμαϊκού κράτους

Γ. Σουρής

IBY 601 Ιστορία πρώιμης βυζαντινής περιόδου

Η πορεία από τη ρωμαϊκή στη βυζαντινή αυτοκρατορία. Τα γεγονότα, οι θεσμοί και οι πρωταγωνιστές της περιόδου. Μεθοδολογική προσέγγιση και ανάλυση των σχετικών πηγών.

Δ. Μισίου

IBY 602 Μέση βυζαντινή περίοδος

Επισκόπηση ιστορίας μέσης βυζαντινής περιόδου (565-1081) — κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα, θεσμοί και πρόσωπα — προσέγγιση και ανάλυση πηγών.

Ι. Λεοντιάδης

IBY 603 Ύστερη βυζαντινή περίοδος

Πολιτική ιστορία της περιόδου 1204-1453. Ιστορική τύχη των βυζαντινών επαρχιών της Βαλκανικής κατά την ίδια περίοδο. Κείμενα σχετικά με πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα κυρίως των μέσων του 14ου αιώνα.

Β. Νεράντζη - Βαρμάζη

ΙΣΑ 601 Εισαγωγή στην ιστορία των σλαβικών λαών

Επισκόπηση της ιστορικής περιόδου της κοινής Σλαβικής: από την εθνογένεση των Σλάβων στην αρχική τους κοιτίδα μέχρι τη μετανάστευσή τους στην Β., την Κ. και την Ν. Ευρώπη και την εθνογένεση των επί μέρους σλαβικών λαών.

Φ. Μαλιγκούδης

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 601 Αρχαία ελληνική ιστορία Ι: Αρχαϊκή και κλασική εποχή: Εισαγωγή στην ελληνική επιγραφική

Ιστορία της Επιγραφικής. Η ελληνική γραφή (προέλευση - εξέλιξη). Ειδολογική κατάταξη και τυπολογία των ελληνικών επιγραφών. Εξοικείωση των φοιτητών στην τεχνική της επιγραφικής με πρακτική άσκηση υποστηριζόμενη και από ηλεκτρονικά προγράμματα, τα οποία έχουμε ειδικά επεξεργαστεί, με στόχο την άρτια έκδοση και την ερμηνεία των επιγραφικών κειμένων ως ιστορικών πηγών.

Το μάθημα αποπειράται την κατάδειξη της σημασίας και της συμβολής του ποικίλου διαχρονικού και ειδολογικού φάσματος της επιγραφικής στη μελέτη της Αρχαιογνωστικής επιστήμης.

Μ. Η. Ζάχου - Κοντογιάννη

ΙΑΕ 601 Αρχαία ελληνική ιστορία Ι: Αρχαϊκή και κλασική εποχή

Το κράτος της Σπάρτης. Ίδρυση και εξέλιξη του. Η Μεγάλη Ρήτρα, παρουσίαση και ανάλυση του πολιτεύματος, όπως αυτό διαγράφεται μέσα από το έργο του Ξενοφώντα «Λακεδαιμονίων πολιτεία». Σύγκριση με την αντίστοιχη εικόνα της πόλεως των Αθηνών στα έργα των Αριστοτέλη και Θουκυδίδη.

Ι. Ξυδόπουλος

ΙΑΕ 602 Αρχαία ελληνική ιστορία ΙΙ: Ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή

Μελετώνται τα βασικά χαρακτηριστικά της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας των Ελλήνων κατά τη ρεπουμπλικανική εποχή με τη βοήθεια επιλεγμένων κειμένων από την ελληνική και τη λατινική γραμματεία και την επιγραφική παράδοση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο πρόβλημα της αντίθεσης και της προσαρμογής των Ελλήνων στη ρωμαϊκή κυριαρχία την ίδια περίοδο.

Π. Νίγδελης

ΙΑΕ 602 Αρχαία ελληνική ιστορία ΙΙ: Ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή

Γενική επισκόπηση - Κύρια χαρακτηριστικά, ιστορική σημασία περιόδου. Ειδικό θέμα: Η Ρόδος κατά την Ελληνιστική εποχή: πολιτεύμα, οργάνωση, εξωτερική πολιτική.

Βίκυ Κάλφογλου-Καλοτεράκη

ΙΡΩ 601 Εισαγωγή στη ιστορία του Ρωμαϊκού κράτους

Ι. Τουλουμάκος

ΙΒΥ 601 Πρώιμη βυζαντινή περίοδος

Ανασκόπηση των γεγονότων της πρώιμης βυζαντινής περιόδου με ιδιαίτερη έμφαση στα κοινωνικά - πολιτικά φαινόμενα της περιόδου και συστηματική μεθοδολογική προσέγγιση και ανάλυση των σχετικών βυζαντινών πηγών.

Π. Κατσώνη

ΙΒΥ 602 Μέση βυζαντινή περίοδος

Επισκόπηση των σημαντικότερων γεγονότων της μέσης βυζαντινής περιόδου με ιδιαίτερη έμφαση στα κοινωνικά - πολιτικά φαινόμενα της περιόδου και συστηματική μεθοδολογική προσέγγιση και ανάλυση των σχετικών βυζαντινών πηγών.

Θ. Κορρές

ΙΒΥ 603 Ιστορία της ύστερης βυζαντινής περιόδου

Εξετάζεται η περίοδος 1204-1261. Το μάθημα περιλαμβάνει: α) μία ανασκόπηση των παραγόντων και των αιτιών που οδήγησαν στην αποδυνάμωση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και στην κατάλυση από τους Σταυροφόρους της Δ' Σταυροφορίας, το 1204, β) Πηγές του 13ου αι. και σχετική βιβλιογραφία, γ)

Πολιτική ιστορία των ετών 1204-1261, δ) εσωτερική οργάνωση των κρατών της Ηπείρου και της Νίκαιας, ε) εξέταση κειμένων από την εσωτερική ιστορία των παραπάνω κρατών.

Α. Σταυρίδου - Ζαφράκα

ΙΣΛ 601 Εισαγωγή στην ιστορία των σλαβικών λαών

Επισκόπηση της ιστορικής περιόδου της κοινής Σλαβικής: από την εθνογένεση των Σλάβων στην αρχική τους κοιτίδα μέχρι τη μετανάστευσή τους στην Β., την Κ. και την Ν. Ευρώπη και την εθνογένεση των επί μέρους σλαβικών λαών.

Φ. Μαλιγκούδης

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ (ΥΕ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 202 Θέματα αρχαϊκής εποχής

Το περιεχόμενο του μαθήματος, ο γενικός και ειδικός χαρακτήρας του οποίου προσδιορίζεται από τον κωδικό αριθμό και τον τίτλο, περιλαμβάνει:

- 1) Επισκόπηση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και των κύριων εξελίξεων της Αρχαϊκής εποχής, έτσι ώστε να είναι γνωστά τα γενικά ιστορικά συμφραζόμενα των ειδικών θεμάτων του δευτέρου μέρους του μαθήματος.
- 2) Ιστορικό σχολιασμό επιλεγμένων γραπτών πηγών της Αρχαϊκής εποχής, οι οποίες αναφέρονται αφενός στον αποικισμό και αφετέρου στους πολιτικούς θεσμούς.

Χρ. Βεληγιάννη - Τερζή

ΙΡΩ 101 Εισαγωγή στη ρωμαϊκή ιστορία

Ι. Τουλουμάκος

ΙΡΩ 201 Η ρεπουμπλικανική περίοδος της Ρωμαϊκής ιστορίας

Γενική επισκόπηση - Κύρια χαρακτηριστικά, ιστορική σημασία της περιόδου. Ειδικό θέμα: Η κρίση της ρωμαϊκής *res publica*: βασικές παράμετροι - μεταρρυθμιστικές απόπειρες των Γράκχων.

Β. Κάλφογλου - Καλοτεράκη

ΙΒΥ 203 Θέματα ύστερης βυζαντινής περιόδου

Τούρκοι και Βυζάντιο από τον 11ο - 14ο αι. Η εμφάνιση των προοθμανικών φύλων στη Μ. Ασία και στα Βαλκάνια. Η άνοδος και επικράτηση των Οθωμανών Τούρκων από τα τέλη του 13ου αι. κ.ε. Η βυζαντινή αντίδραση στην εξάπλωση των τουρκικών φύλων.

Π. Κατσώνη

ΙΒΥ 401 Πολιτική θεωρία και ιδεολογία του βυζαντινού κράτους

Πηγές — αυτοκρατορία — αυτοκράτορας — όρια αυτοκρατορικής εξουσίας — παράγοντες πολιτεύματος — κράτος και εκκλησία — πολιτική εξουσία και δίκαιο — ασκήσεις με κείμενα από «κάτοπτρα ηγεμόνων».

Ι. Λεοντιάδης

ΙΜΕ 101 Εισαγωγή στη μεσαιωνική ιστορία

Το μάθημα της μεσαιωνικής ιστορίας της Δύσεως αποτελεί εισαγωγή στη μεσαιωνική ιστορία του δυτικού ευρωπαϊκού κόσμου. Καθορίζονται η έννοια, το περιεχόμενο, το όνομα, τα χρονολογικά όρια και η σπουδαιότητα του Μεσαίωνα για την καθόλου ευρωπαϊκή ιστορία.

Εξετάζονται ακόμη οι μεταναστεύσεις των λαών, τα νέα κράτη που δημιουργήθηκαν στη Δύση κατά την εποχή αυτή, καθώς επίσης η κρατική οργάνωση, η κοινωνική δομή, η οικονομία, οι πόλεις, τα πανεπιστήμια και γενικά η συμβολή του δυτικού μεσαιωνικού κόσμου στην ανάπτυξη της νεότερης Ευρώπης.

Παράλληλα εξετάζεται ο τρόπος και τα μέσα, βιβλιογραφικά και άλλα για τη μελέτη της Μεσαιωνικής Ιστορίας και παρουσιάζεται η τυπολογία των μεσαιωνικών πηγών.

Μ. Γρηγορίου - Ιωαννίδου

ΙΜΕ 201 Θεσμοί της μεσαιωνικής Ευρώπης

Παρουσίαση του θεσμού της βασιλείας στο δυτικο-ευρωπαϊκό Μεσαίωνα. Οι μεγάλες βασιλικές δυναστείες των Σαξόνων, των Σαλίων και των Χόενστάουφεν με σύγχρονη συνοπτική παρουσίαση των σημαντικότερων γεγονότων της πολιτικής ιστορίας των ευρωπαϊκών κρατών από το 10ο ως το 13ο αι., που αποτελούν την απαραίτητη υποδομή για την παρουσίαση, ανάλυση και κατανόηση του θεσμού.

Π. Κατσώνη

ΙΣΛ 401 Νοτιοσλαβικά κρατικά μορφώματα κατά το Μεσαίωνα

Φ. Μαλιγκούδης

ΙΣΛ 402 Ρωσική ιστορία Α'

Εξετάζεται η πολιτική ιστορία του μεσαιωνικού κράτους, από τις απαρχές του κατά τον 9ο αιώνα μέχρι την καθυπόταξή του από τους Μογγόλους (1240). Παρουσιάζεται επίσης η εσωτερική ιστορία της Ρωσίας κατά την περίοδο αυτή (πολιτειακή δομή, οικονομία, διεργασία του εκχριστιανισμού). Γίνεται επίσης αναφορά στις εξωτερικές σχέσεις του κράτους του Κιέβου και ιδιαίτερα στις πολυσχιδείς βυζαντινο-ρωσικές σχέσεις κατά την αυτή περίοδο.

Γ. Κατσόβσκα - Μαλιγκούδη

ΙΑΡ 301 Εισαγωγή στη μεσαιωνική ιστορία του αραβοϊσλαμικού κόσμου (6ος - 13ος αι.)

Προϊστορία, αιτίες και τρόποι επικράτησης του Ισλάμ από την πρώτη καθαρή αραβική περίοδο μέχρι τα Χαλιφάτα και τους πολιτισμούς τους στη Δαμασκό των Ομαϊάδων και στη Βαγδάτη των Αββασιδών (6ος-13ος αι.).

Χ. Μπαντάου

ΙΑΡ 302 Το Αραβοϊσλαμικό κράτος: διοίκηση, δίκαιο και οικονομία

Εξέλιξη του κράτους, του θεσμού της δικαιοσύνης, της κοινωνίας και της οικονομικής ζωής κατά την διαδοχή των πολιτειακών μοντέλων που χρησιμοποιήθηκαν από τη δημιουργία του Αραβοϊσλαμικού κράτους έως τον 13ο αι.

Χ. Μπαντάου

ΕΛΛΗΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 204 Θέματα ελληνοιστορικής εποχής

Το περιεχόμενο του μαθήματος, ο γενικός και ειδικός χαρακτήρας του οποίου προσδιορίζεται από τον κωδικό αριθμό και τον τίτλο, περιλαμβάνει:

- 1) Επισκόπηση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και των σημαντικότερων γεγονότων της Ελληνοιστορικής εποχής, έτσι ώστε να είναι γνωστά τα γενικά ιστορικά συμφραζόμενα των ειδικών θεμάτων του δευτέρου μέρους του μαθήματος.
- 2) Ιστορικό σχολιασμό επιλεγμένων γραπτών πηγών, οι οποίες αναφέρονται αφενός στην ιστορία της Μακεδονίας και αφετέρου στην ιστορία της Θράκης κατά την διάρκεια της Ελληνοιστορικής εποχής.

Χρ. Βελυγιάννη - Τερζή

ΙΑΕ 301 «Θέματα θεσσαλικού ιδιωτικού δικαίου»

Στο πλαίσιο του ιδιωτικού δικαίου της Θεσσαλίας θα διερευνηθεί η ένταξη του θεσμού της κοινής διαθέσεως, καθώς και άλλων συγγενών φαινομένων, με βάση το ολόένα εμπλουτιζόμενο επιγραφικό υλικό.

Μ. Η. Ζάχου - Κοντογιάννη

ΙΡΩ 302 Θεσμοί της αυτοκρατορικής περιόδου

Γενική επισκόπηση (27π.Χ. - 235μ.Χ.). Ειδικό θέμα: Η αυτοκρατορική ιδεολογία μέσα από τον «Πανηγυρικό» του Πλινίου του Νεωτέρου.

Β. Κάλφογλου - Καλοτεράκη

ΙΒΥ 303 Η θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία

Δ. Μισίου

ΙΒΥ 304 Οικονομία και εμπόριο στη μέση βυζαντινή περίοδο

Αστική οικονομία στο Βυζάντιο με βάση κυρίως το Επαρχιακό Βιβλίο του Λέοντος ΣΤ' του Σοφού (10ος αι.). Ανάλυση αποσπασμάτων του Επαρχιακού Βιβλίου για ορισμένες μόνο συντεχνίες. Εξέλιξη του θεσμού των συντεχνιών ως το 15ο αιώνα.

Β. Νεράντζη - Βαρμάζη

IBY 307 Διοικητικοί θεσμοί της βυζαντινής αυτοκρατορίας

Διοίκηση (κεντρική και περιφερειακή) - άμυνα (στρατός και ναυτικό) - διπλωματία - οικονομική διοίκηση - δικαιοσύνη.

Ι. Λεοντιάδης

IBY 308 Τοπική ιστορία - Ιστορία βυζαντινών επαρχιών

Μεσαιωνική ιστορία της Κύπρου από τον 4ο και 15ο αι. με βάση κυρίως τις βυζαντινές πηγές. Παράλληλη η ανάλυση αποσπασμάτων βυζαντινών πηγών που αφορούν την Κύπρο.

Β. Νεράντζη - Βαρμάζη

IBY 312 Στρατός και στρατιωτική οργάνωση κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο

Εξετάζεται η οργάνωση των χερσαίων και των ναυτικών στρατιωτικών δυνάμεων του Βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο της ιστορίας του. Παρακολουθείται:

α) η διάρθρωση και η διάταξη των χερσαίων δυνάμεων: η διαίρεση του στρατού σε «θέματα», συγκροτούμενα από επίστρατους στρατιώτες - γεωργούς και σε «τάγματα» από μόνιμους στρατιώτες ημεδαπούς ή ξένους, που αποτελούσαν τα τάγματα της αυτοκρατορικής φρουράς ή τους μόνιμους πυρήνες των θεμάτων, η διοίκηση του στρατεύματος, τα στελέχη, οι τρόποι στρατολογίας, η τακτική και ο οπλισμός.

β) η συγκρότηση των ναυτικών πολεμικών δυνάμεων: η διαίρεσή τους σε μητροπολιτικό και σε θεματικό στόλο, η δημιουργία των ναυτικών θεμάτων, τα διοικητικά στελέχη του ναυτικού, το βυζαντινό πολεμικό πλοίο, η ναυτική τακτική και η στρατολογία των πληρωμάτων.

Μ. Γρηγορίου - Ιωαννίδου

IME 101 Εισαγωγή στη μεσαιωνική ιστορία

Το μάθημα της Μεσαιωνικής Ιστορίας της Δύσεως αποτελεί εισαγωγή στη μεσαιωνική ιστορία του δυτικού ευρωπαϊκού κόσμου. Καθορίζονται η έννοια, το περιεχόμενο, το όνομα, τα χρονολογικά όρια και η σπουδαιότητα του Μεσαίωνα για την καθόλου ευρωπαϊκή ιστορία.

Εξετάζονται ακόμη οι μεταναστεύσεις των λαών, τα νέα κράτη που δημιουργήθηκαν στη Δύση κατά την εποχή αυτή, καθώς επίσης η κρατική οργάνωση, η κοινωνική δομή, η οικονομία, οι πόλεις, τα πανεπιστήμια και γενικά η συμβολή του δυτικού μεσαιωνικού κόσμου στην ανάπτυξη της νεότερης Ευρώπης.

Παράλληλα εξετάζεται ο τρόπος και τα μέσα, βιβλιογραφικά και άλλα για τη μελέτη της Μεσαιωνικής Ιστορίας και παρουσιάζεται η τυπολογία των μεσαιωνικών πηγών.

Μ. Γρηγορίου - Ιωαννίδου

IME 301 Κοινωνία και οικονομία της μεσαιωνικής Ευρώπης

Η πορεία της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής εξέλιξης της Ευρώπης από τον 11ο ως το 13ο αι. Η ενίσχυση της παπικής εξουσίας, τα νέα θρησκευτικά τάγματα και η επίδρασή τους, οι νέες μορφές αγροτικής καλλιέργειας και η ανάπτυξη της βιοτεχνίας και του διεθνούς εμπορίου. Η χειραφέτηση της βασιλικής εξουσίας στις φεουδαλικές μοναρχίες της Αγγλίας και της Γαλλίας.

Π. Κατσώνη

ΙΣΛ 301 Θέματα πολιτικής και οικονομικής ιστορίας των σλαβικών λαών

Εξετάζονται οι κυριότεροι πολιτειακοί και νομικοί θεσμοί καθώς και η οικονομική οργάνωση των σλαβικών φύλων κατά την πρώιμη περίοδο της ιστορίας τους (6ος-10ος αι.).

Φ. Μαλιγκούδης

ΙΣΛ 403 Ρωσική ιστορία Β'

Εξετάζεται η περίοδος από την Μογγολική κατάκτηση μέχρι την άνοδο της δυναστείας των Ρωμανόφ στο ρωσικό θρόνο (1613). Παρουσιάζεται επίσης η εσωτερική ιστορία του κράτους της Μόσχας (οικονομία, θεσμοί) και δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη γένεση της δυναστικής ιδεολογίας, γνωστής με το δόγμα «Μόσχα - Τρίτη - Ρώμη».

Γ. Κατσόβσκα - Μαλιγκούδη

IAP 201 Αραβική γλώσσα I και φιλολογία

Εισαγωγή στην αραβική γλώσσα και στις γραπτές πηγές του αραβικού πολιτισμού και η εξελικτική τους πορεία από τον 6ο έως τον 13ο αι.
Χ. Μπαντάουι

IAP 303 Οι Ομαϊάδες και οι βυζαντινές επιρροές: Κοινωνία και πολιτισμός της εποχής

Παρουσίαση και μελέτη των πολιτισμικών επιρροών που κληρονομήθηκαν στον Αραβικό πολιτισμό από τους κατακτημένους λαούς και οι επιρροές του βυζαντινού πολιτισμικού μοντέλου στην Αυλή των Ομαϊάδων.

Χ. Μπαντάουι

ΤΟΜΕΑΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

A. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

INE 101 Εισαγωγή στη νεοελληνική ιστορία

Γενικές έννοιες και περιεχόμενό της. Προβλήματα περιοδολόγησης, χρονολογικές τομές. Πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές για τη μελέτη της νεοελληνικής ιστορίας. Νεοελληνική Ιστοριογραφία. Ιστορικό περίγραμμα της περιόδου (15ος - αρχές 20ού αι.). Γενική επισκόπηση της πολιτικής, οικονομικής και πνευματικής συγκρότησης των Ελλήνων.

A. Σφήκα - Θεοδοσίου

INX 101 Εισαγωγή στην ιστορία των νεότερων χρόνων

Περιγραφή των βασικών πολιτικών και διπλωματικών εξελίξεων από τη Γαλλική Επανάσταση (1789) μέχρι το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου στην Ευρώπη (1945), με κύριους σταθμούς το τέλος των Ναπολεόντειων Πολέμων (1815), την Επανάσταση του 1848 και την έναρξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου (1914), καθώς και ανάλυση ορισμένων εξελίξεων ή φαινομένων οικονομικού, δημογραφικού, κοινωνικού ή ιδεολογικού χαρακτήρα και διάρκειας μεγαλύτερης από αυτήν που ορίζουν συνήθως οι πολιτικοί σταθμοί.

B. Κόντης

IXA 101 Εισαγωγή στην ιστορία των χωρών της Χερσονήσου του Αίμου

- Η τουρκική κατάκτηση. Η δημιουργία του οθωμανικού κράτους.
- Η Τουρκοκρατία.
- Η αφύπνιση της εθνικής συνείδησης στους βαλκανικούς λαούς.
- Εθνικοί αγώνες και πολιτική αποκατάσταση των βαλκανικών λαών.

Σ. Σφέτας

ΛΑΚ 101 Εισαγωγή στη Λαογραφία και Κοινωνική Ανθρωπολογία

- Εισαγωγικά.

- 1) Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις στην ταυτότητα και τη διαφορά.
 - 2) Επιστημονικά πεδία και χρηστικοί ορισμοί: Κοινωνικές επιστήμες και επιστήμες του ανθρώπου. Ανθρωπολογία / Εθνολογία, Λαογραφία και Εθνογραφία.
 - 3) Αναλυτικοί όροι: κοινωνία, πολιτισμός, έθνος, λαός, παράδοση.
 - 4) Από τον φιλοσοφικό στον ιστορικό ορισμό της Ανθρωπολογίας.
 - 5) Από τους ιδεολογικούς ορισμούς της Λαογραφίας στον ιστορικό της ορισμό.
 - 6) «Εμείς και οι άλλοι»: μύθοι και ιστορικές πραγματικότητες.
- Τομές στην ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Λαογραφίας.
- 1) Θεωρίες και μέθοδοι στα ιστορικά τους συμβραζόμενα.
 - 2) Το πρόβλημα των ανθρωπολογικών και λαογραφικών δεδομένων.

3) Η διασταύρωση της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της λαογραφίας με την ιστορία.

4) Σύγχρονοι προβληματισμοί, προκλήσεις και προοπτικές.

Ε. Σκουτέρη - Διδασκάλου

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

INE 101 Εισαγωγή στη νεοελληνική ιστορία

Γενικές έννοιες και περιεχόμενό της. Προβλήματα περιοδολόγησης, χρονολογικές τομές. Πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές για τη μελέτη της νεοελληνικής ιστορίας. Νεοελληνική Ιστοριογραφία. Ιστορικό περίγραμμα της περιόδου (15ος - αρχές 20ού αι.). Γενική επισκόπηση της πολιτικής, οικονομικής και πνευματικής συγκρότησης των Ελλήνων.

Ι. Κολιόπουλος

INX 101 Εισαγωγή στην ιστορία των νεότερων χρόνων

Περιγραφή των βασικών πολιτικών και διπλωματικών εξελίξεων από τη Γαλλική Επανάσταση (1789) μέχρι το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου στην Ευρώπη (1945), με κύριους σταθμούς το τέλος των Ναπολεόντειων Πολέμων (1815), την Επανάσταση του 1848 και την έναρξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου (1914), καθώς και ανάλυση ορισμένων εξελίξεων ή φαινομένων οικονομικού, δημογραφικού, κοινωνικού ή ιδεολογικού χαρακτήρα και διάρκειας μεγαλύτερης από αυτήν που ορίζουν συνήθως οι πολιτικοί σταθμοί.

Ι. Κολιόπουλος

IXA 101 Εισαγωγή στην ιστορία των χωρών της Χερσονήσου του Αίμου

- Η τουρκική κατάκτηση. Η δημιουργία του οθωμανικού κράτους.

- Η Τουρκοκρατία.

- Η αφύπνιση της εθνικής συνείδησης στους βαλκανικούς λαούς.

- Εθνικοί αγώνες και πολιτική αποκατάσταση των βαλκανικών λαών.

Μ. Κατσαροπούλου

ΛΑΚ 101 Εισαγωγή στη Λαογραφία και την Κοινωνική Ανθρωπολογία

- Εθνολογία, Εθνογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πολιτισμική Ανθρωπολογία, Λαογραφία, Ιστορική Εθνογραφία: οι όροι και τα ιστορικά τους συμφραζόμενα. Σχέσεις και διαφορές των επιστημονικών κλάδων.

- Κριτική παρουσίαση ορισμένων θεμάτων που απασχόλησαν την ανθρωπολογική έρευνα: η αντιμετώπιση των «άλλων» πολιτισμών από τη δυτική επιστήμη (Εθνολογία, Κοινωνική Ανθρωπολογία) η ταξινόμηση των πολιτισμών και τα κριτήρια ταξινόμησης' η πολιτισμική ετερογένεια των πολιτισμών.

- Σύντομη εισαγωγή στην επιστήμη της Λαογραφίας.

- Σχολιασμός των όρων «λαϊκός πολιτισμός», «παραδοσιακός πολιτισμός». Το ιστορικό τους πλαίσιο.

- Η προσέγγιση και μελέτη του ελληνικού παραδοσιακού πολιτισμού από την ελληνική Λαογραφία: μερικά ενδεικτικά παραδείγματα.

- Πεδία και μέθοδοι σύγχρονης λαογραφικής έρευνας.

Χ. Χατζητάκη-Καψωμένου

Β. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΥΕΙδ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

INX 602 Ευρωπαϊκή ιστορία Β'. Ιστορία της νεότερης Ευρώπης (18ος- 20ός αι.)

Προσέγγιση του κεντρικού στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία φαινομένου του εθνικισμού μέσω δύο σχετικά πρόσφατων, συζητημένων και έκδηλα "αντιευρωκεντρικών", αν και μεταξύ τους ασύμβατων, συμβολών στη σχετική βιβλιογραφία: Benedict Anderson, Φαντασιακές κοινότητες (1991) και E.J. Hobsbawm, Έθνη και εθνικισμός από το 1780 μέχρι σήμερα (1990).

Β. Κόντης

IXA 601 Το πρόβλημα των μειονοτήτων στα Βαλκάνια

Το πρόβλημα όπως εμφανίζεται μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο ρόλος της Κοινωνίας των Εθνών. Οι μειονότητες στα Βαλκάνια μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μ. Κατσαροπούλου

ΙΣΕ 601 Η Ελλάδα στη σύγχρονη εποχή. Εξέλιξη των θεσμών και αντίληψη της εξουσίας (1922 - 1974)

Περιοδολόγηση των ετών 1923-1974. Εξέλιξη των θεσμών, αντίληψη και άσκηση της εξουσίας. Κοινωνικές και πληθυσμικές ανακατατάξεις. Προβλήματα οικονομικής ανάπτυξης.

Ι. Μουρέλος

ΙΣΤ 601 Θεωρία και Μεθοδολογία της ιστορίας

Προβλήματα της ιστορικής έρευνας. Φάσεις της εργασίας του ιστορικού. Στοιχειώδη βοηθήματα - "εργαλεία" του ερευνητή, βοηθητικά έργα πρώτης ανάγκης (Reference books). Γενικές βιβλιογραφίες. Συλλογές πηγών. Ειδικές βιβλιογραφικές εργασίες. Ανέκδοτες πηγές και προσπέλασή τους. Αρχεία ελληνικά και ευρωπαϊκά. Τουρκικά αρχεία. Αρχεία της ΚΤΕ και του ΟΗΕ. Βοηθητικές επιστήμες της νεότερης ιστορίας. Παλαιογραφία, Διπλωματική, Εραλδική, Γενεαλογία, Ιστορική Γεωγραφία, Γεωπολιτική, Σιγίλλογραφία, Νομισματική, Ιστορία της Τέχνης, Επιγραφική, Κοινωνιολογία, Εθνολογία-Εθνογραφία, Οικονομία, Δίκαιο, Γλωσσολογία, Δημογραφία, Αριθμογραφία, ελληνική-λατινική-αραβική αρίθμηση, διηγετικές ημερολόγιο, έτος από κτίσεως κόσμου, ινδικτιώνες, υδατόσημα, ενθυμήσεις. Πασχάλια, μικρογραφίες. Ασκήσεις: αναζήτηση, εύρεση, ανάγνωση, χρονολόγηση, εκτίμηση και σχολιασμός ιστορικών εγγράφων.

Ι. Ψαράς

ΙΝΕ 602 Νεώτερη Ελληνική ιστορία

Εξετάζονται οι κυριότερες εξελίξεις και οι σταθμοί της πολιτικής, διπλωματικής, οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας της νεώτερης Ελλάδας, καθώς και οι σχετικές πηγές και η βιβλιογραφία, σε θεματικές ή χρονικές ενότητες.

Ι. Κολιόπουλος

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΝΕ 601 Νεοελληνική ιστορία Α' (ο ελληνικός κόσμος κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας)

- Μεθοδολογικά και ιστοριογραφικά προβλήματα της περιόδου της Τουρκοκρατίας.

- Διαβίωση, οργάνωση, νομική και κοινωνική θέση των υποδούλων.

- Βασικές διαφοροποιήσεις στην οικονομία και την κοινωνία του ελληνικού κόσμου μεταξύ της πρώιμης, της μέσης και της ύστερης Τουρκοκρατίας.

- Παράδοση και νέες τάσεις στην πολιτική ιδεολογία των Ελλήνων από τον 15ο ως τις αρχές του 19ου αιώνα.

- Μορφές αντίστασης κατά των κατακτητών και προετοιμασία του Αγώνα της Ανεξαρτησίας.

Ι. Χασιώτης

ΙΝΧ 601 Ευρωπαϊκή ιστορία Α'. Ιστορία της νεότερης Ευρώπης (1492-1815)

Εισαγωγή: από τον Μεσαίωνα στους Νέους Χρόνους. Οι γεωγραφικές ανακαλύψεις και τα αποτελέσματά τους. Ουμανισμός-Αναγέννηση. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση. Οικονομία, κοινωνία και πολιτειακή εξέλιξη στην Ευρώπη του 16ου, του 17ου και του 18ου αιώνα. Διαφωτισμός και ρομαντισμός. Η ευρωπαϊκή επιστήμη στον 18ο αιώνα. Ο αγώνας για την αμερικανική ανεξαρτησία. Η Γαλλική επανάσταση και οι Ναπολεόντειοι χρόνοι (1789-1815).

Ι. Ψαράς

ΙΧΑ 601 Ίδρυση, εξέλιξη και διάλυση του γιουγκοσλαβικού κράτους (1918- 1992) - Διαβαλκανικές σχέσεις στον 20ο αι.

- Η ίδρυση του βασιλείου των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων (1918), το συγκεντρωτικό σύνταγμα του 1921, η σερβο-κροατική αντιπαράθεση, το Μακεδονικό ζήτημα, η δράση της VMRO, οι βουλγαρο-γιουγκοσλαβικές και οι ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις, ο ιταλο-γιουγκοσλαβικός ανταγωνισμός στην Αδριατική και η ιταλική πολιτική περικύκλωσης της Γιουγκοσλαβίας, οι ελληνο-γιουγκοσλαβικές σχέσεις, η δικτατορία του βασιλιά Αλέξανδρου της 6ης Ιανουαρίου 1929, το σύνταγμα του 1931 και το νέο περιεχόμενο του γιουγκοσλαβισμού, η δράση των Ustasi του Pavelic, η δολοφονία του Αλέξανδρου (1934), η εξασθένιση του βαλκανικού συμφώνου του 1934 και η στροφή της Γιουγκοσλαβίας προς τη Βουλγαρία, η οικονομική διείσδυση της Γερμανίας, η

συμφωνία των Cvetkovic-Macek (1939), η προσχώρηση της Γιουγκοσλαβίας στον Άξονα (25 Μαρτίου 1941), το πραξικόπημα της 27ης Μαρτίου 1941 και η γερμανική επίθεση- Το ΚΚ Γιουγκοσλαβίας και οι θέσεις του στο εθνικό.

- Ο διαμελισμός της Γιουγκοσλαβίας (1941- 1944), το κράτος των Ustasi στην Κροατία και Βοσνία- Ερζεγοβίνη, οι ειδικές συνθήκες στη γιουγκοσλαβική Μακεδονία και το Κόσοβο, το αντιστασιακό κίνημα των Mihajlovic και Tito, η αγγλική και σοβιετική πολιτική, οι ελληνο-γιουγκοσλαβικές σχέσεις, η άνοδος του Tito, το νέο περιεχόμενο του Μακεδονικού.

- Η γιουγκοσλαβική ομοσπονδία, ο διοικητικός χαρακτήρας των συνόρων, η πολιτική ηγεμονισμού του Tito (Μακεδονικό, Αλβανία, Βουλγαρία, Τεργέστη), η ανάμιξη της Γιουγκοσλαβίας στον ελληνικό εμφύλιο, η ρήξη του Tito με τον Stalin (1948), η αμερικανική πολιτική, ο γιουγκοσλαβικός δρόμος προς τον Σοσιαλισμό, η αποκατάσταση των ελληνογιουγκοσλαβικών διπλωματικών σχέσεων (1950), η αποκατάσταση των ελληνοβουλγαρικών διπλωματικών σχέσεων (1954), οι ελληνο-τουρκο-γιουγκοσλαβικές συμφωνίες (1953, 1954), οι αποτυχίες των προσπαθειών σοβιετο-γιουγκοσλαβικής προσέγγισης, η αδέσμευτη εξωτερική πολιτική της Γιουγκοσλαβίας, η αναζωπύρωση του εθνικού ζητήματος (1966- 1971) στη Γιουγκοσλαβία, η βουλγαρική αντεπίθεση στο Μακεδονικό (1963), το αλβανικό πρόβλημα (1968), το σύνταγμα του 1974 και η εξασθένηση της γιουγκοσλαβικής ομοσπονδίας, ο θάνατος του Tito και η αλβανική εξέγερση στο Κόσοβο (1981), η οικονομική κρίση, η άνοδος του Milosevic και οι προσπάθειες αλλαγής του συντάγματος του 1974, οι πολιτικές αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη και η επίδρασή τους στη Σλοβενία και Κροατία, η κατάρρευση της ομοσπονδίας, η απόσχιση της Σλοβενίας και Κροατίας, η έναρξη του πολέμου (1991), ο ρόλος της Γερμανίας, η επέκταση του πολέμου στη Βοσνία- Ερζεγοβίνη (1992), η συμφωνία του Dayton (1995), το Κόσοβο, η τελευταία πράξη του γιουγκοσλαβικού δράματος.

Σ. Σφέτας

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗ (ΥΕ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

INE 203 Απομνημονευματογράφοι της Επανάστασης του 1821

Προσέγγιση του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος των Ελλήνων μέσα από αντιπροσωπευτικά κείμενα των αγωνιστών του.

Στόχος του μαθήματος είναι να θέσει μερικά από τα βασικά ιστορικά προβλήματα, όπως της αξιοπιστίας, του ελέγχου και της κριτικής αντιμετώπισης των πηγών, της «αντικειμενικότητας» της ιστορίας.

Α. Σφήκα - Θεοδοσίου

INX 302 Η ευρωπαϊκή ενότητα στη θεωρία και την πράξη: Από το τέλος του Μεσαίωνα ως τη Γαλλική Επανάσταση

Φυγόκεντρες και κεντρομόλες τάσεις στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία. Οι παρακαταθήκες του Μεσαίωνα και νέες πραγματικότητες. Οι πρόδρομοι, οι ουμανιστές και το φάσμα της εξωτερικής απειλής: Από το ρωμαϊκό Imperium και τη Res Publica Christiana στη raison d' 'Etat.

Ι. Χασιώτης

INE 202 Πολιτικά κείμενα της προεπαναστατικής περιόδου (1770-1821)

- Ιστορικό περίγραμμα της περιόδου 1770-1821 (πολιτικο-στρατιωτικά γεγονότα που επηρέασαν τις τύχες του ελληνισμού).

- Παρουσίαση και ανάλυση των σημαντικότερων πολιτικών κειμένων της εποχής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού (Αντ. Γκίκα, Ευγένιου Βούλγαρη, Δημ. Καταρτζή, Ρήγα Βελεστινλή, Αδ. Κοραή, «Πατρικής Διδασκαλίας», Αθαν. Παρίου, «Ρωσσαγγλογάλλου», «Ελληνικής Νομαρχίας», Μιχ. Περδικάρη, Ι. Καποδίστρια κ.ά.).

- Γενικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα για την εξέλιξη της πολιτικής σκέψης των Ελλήνων κατά την πεντηκονταετία 1770-1821.

Α. Ξανθοπούλου - Κυριακού

INX 401 Οι Ευρωπαϊκές δυνάμεις και η Οθωμανική αυτοκρατορία κατά την τελευταία φάση του Ανατολικού Ζητήματος (1800-1923)

- Ορισμός, περιεχόμενο, περιοδολόγηση και ιδιαιτερότητα του «Ανατολικού Ζητήματος».

- Φάσεις και επιμέρους κρίσεις της τελευταίας περιόδου του Ανατολικού Ζητήματος (1800-1923): Οι οθωμανικές διοικητικές μεταρρυθμίσεις (Tanzimat): Θεωρία και πράξη. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος, η μεγάλη «Ανατολική» κρίση (1876-1878) και το Αρμενικό Ζήτημα. Η ανάδυση του τουρκικού εθνικισμού. Η οικονομική διείσδυση της Δύσης στην ανατολική Μεσόγειο: Προϊστορία και εξελίξεις στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα. Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και η «λύση» του Ανατολικού Ζητήματος (1923). Το πρόβλημα των Στενών από τις αρχές του 19ου αιώνα ως τη σύμβαση του Montreux (1936).

- Εκκρεμότητες και σύγχρονες προεκτάσεις του Ανατολικού Ζητήματος.

I. Χασιώτης

IXA 302 Τα Βαλκάνια στο Μεσοπόλεμο (1918-1939)

Θα δοθεί έμφαση στα εσωτερικά προβλήματα των βαλκανικών κρατών, στην εξωτερική τους πολιτική, στις διαβαλκανικές πολιτικές σχέσεις, στο ρόλο των Μεγάλων Δυνάμεων, στις προσπάθειες διαβαλκανικής συνεργασίας και στη δράση των βαλκανικών κομμουνιστικών κομμάτων.

Σ. Σφέτας

INE 402 ΟΕλληνικός Εμφύλιος πόλεμος (1945-1949)

Εξετάζονται οι παράγοντες που προκάλεσαν την εμφύλια σύρραξη, οι πολιτικές δυνάμεις που συγκρούστηκαν, οι ξένες χώρες και οι διεθνείς οργανισμοί που παρενέβησαν, οι διάφορες φάσεις των στρατιωτικών επιχειρήσεων και οι συνέπειες του πολέμου. Εξετάζονται ακόμη οι σχετικές πηγές και η βιβλιογραφία.

I. Κολιόπουλος

ITL 301 Ο Οθωμανικός δέκατος έβδομος αιώνας

Φροντιστηριακό μάθημα κατά το οποίο θα διερευνηθούν οι σημαντικότερες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις, που διαμόρφωσαν το σκηνικό στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τον αιώνα αυτό. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην έννοια της «παρακμής» της αυτοκρατορίας και στις θεωρίες που έχουν διατυπωθεί σχετικά.

Το μάθημα θα επικεντρωθεί γύρω από την ανάλυση συγκεκριμένης βιβλιογραφίας και θα γίνουν υποχρεωτικές εισηγήσεις και γραπτές εργασίες των φοιτητών.

I. Αλεξανδρόπουλος

INE 302 Ο «αλύτρωτος» ελληνισμός: η περίπτωση του Πόντου

Σύντομη αναφορά στη ζωή και την οργάνωση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας. Η τουρκοκρατία στον Πόντο: δημογραφικές, οικονομικές, φυλετικές ανακατατάξεις. Οργάνωση του ποντιακού ελληνισμού.

- Το ελεύθερο ελληνικό κράτος και ο υπόδουλος ελληνισμός του Πόντου: επαφές, σχέσεις, αλληλεπιδράσεις.
- Ομόδοξη Ρωσία και Πόντος: οι επιπτώσεις των ρωσοτουρκικών συγκρούσεων στη ζωή του ελληνισμού του Πόντου.
- Ο Πόντος κατά την περίοδο των Τανζιμάτων.
- Οι διεθνείς αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις, η ελληνική πολιτική και ο ελληνισμός του Πόντου.

Στο πλαίσιο του μαθήματος προβλέπεται εκδρομή-άσκηση.

A. Ξανθοπούλου - Κυριακού

ΛΑΚ 302 Κοινωνική οργάνωση. Ανθρωπολογία της συγγένειας και του φύλου

Καταρχήν επιχειρείται μια εισαγωγή στην ανθρωπολογία της συγγένειας, όπως αυτή διαμορφώθηκε ως κυρίαρχο αντικείμενο στο πλαίσιο της κλασικής ανθρωπολογίας. Παρουσιάζονται εθνογραφικά παραδείγματα που εικονογραφούν την ποικιλομορφία των τρόπων με τους οποίους ορίζονται και συγκροτούνται οι συγγενειακοί δεσμοί σε διάφορους τόπους και χρόνους και εξετάζονται οι βασικές θεωρίες γύρω από την καταγωγή και την αγχιστεία. Μετά την δεκαετία του '70 η ανθρωπολογία στρέφεται ολοένα και περισσότερο στους τρόπους με τους οποίους τα εκάστοτε συστήματα της συγγένειας εμπλέκουν τους ανθρώπους ως άνδρες και γυναίκες και, κυρίως, αποτελούν μηχανισμούς μέσω των οποίων συγκροτούνται οι έμφυλες ταυτότητες των υποκειμένων και οργανώνονται οι μεταξύ τους σχέσεις. Παρατίθενται εθνογραφικά παραδείγματα που εικονογραφούν την ποικιλομορφία των σχέσεων των φύλων και οι κυριότερες σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις του φύλου ως βασικής αρχής της κοινωνικής οργάνωσης.

Αλεξ. Μπακαλάκη

ΛΑΚ 303 Τρία συγγενικά είδη δημοτικών τραγουδιών: Ερωτικά, μοιρολόγια, ξενιτιάς

Στο μάθημα γίνεται καταρχάς μια σύντομη εισαγωγή στο δημοτικό τραγούδι και επισημαίνονται τα χαρακτηριστικά της προφορικής λαϊκής ποίησης. Η ανάλυση κειμένων από τα τρία είδη τραγουδιών (ερωτικά, μοιρολόγια, ξενιτιάς) δίνει τη δυνατότητα να προσδιοριστεί η συγγενειά τους από την άποψη τόσο της μορφής όσο και του περιεχομένου: και στα τρία είδη χρησιμοποιείται κοινός ποιητικός λόγος, κοινή μορφολογία, κοινή μεταφορική γλώσσα. Κοινή επίσης ήταν η λειτουργία των συγκεκριμένων τραγουδιών, όπως προκύπτει από εθνογραφικά δεδομένα, καθώς, τραγούδια ξενιτιάς λέγονταν ως μοιρολόγια, μοιρολόγια ως τραγούδια ξενιτιάς, μοιρολόγια λέγονταν επίσης στην εθιμοτυπία του γάμου, την ώρα που η νύφη έφευγε από το σπίτι της. Το

περιεχόμενο και των τριών ειδών τραγουδιών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ερωτικό. Τελικά, τρεις βασικοί «σταθμοί» της ζωής των ανθρώπων στην ελληνική παραδοσιακή κοινωνία, ο έρωτας που έρχεται με την ενηλικίωση, η ξενιτιά και ο θάνατος, εκφράζονταν μέσα από αυτά τα τραγούδια, που αποτελούσαν το κύριο συστατικό των «διαβατήριων εθίμων», τα οποία συνόδευσαν το πέρασμα από μια φάση της ζωής σε μίαν άλλη.

Χ. Χατζητάκη - Καψωμένον

ΛΑΚ 301 (Υλικός βίος και Οικονομική Ανθρωπολογία) «Ανθρωπολογία της διατροφής»

Οι διαδικασίες που αναφέρονται στη διατροφή, δηλαδή οι κοινωνικά μαθημένοι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι μετασχηματίζουν τα προϊόντα του περιβάλλοντος (που τα προμηθεύονται με την καρποσυλλογή, το κυνήγι, το ψάρεμα, την κτηνοτροφία, τις ανταλλαγές και το εμπόριο, την αγορά) σε φαγώσιμα προς κατανάλωση, σχετίζονται τόσο με τη φυσική επιβίωση των ανθρώπων όσο και με την κοινωνική τους ένταξη. Οι πολύπλοκες νοηματοδοτήσεις του φαγητού ως προς τους τρόπους με τους οποίους ορίζονται κοινωνικά η απόσταση και η εγγύτητα, το εδωδίμο, το επιτρεπτό και το απαγορευμένο, η πείνα και ο κορεσμός, η αποχή, η νηστεία και η ευωχία, η προσφορά και η θυσία, η καθημερινότητα και η τελετουργικότητα, η αηδία και η ηδονή, το βέβηλο και το ιερό, καθιστούν τη διατροφή άξονα κοινωνικής αναφοράς. Οι υλικές, οι τεχνικές και οι συμβολικές πρακτικές που αναφέρονται στην παραγωγή και την κατανάλωση της τροφής είναι κοινωνικοποιημένες και συνιστούν ένα από εκείνα τα σύνθετα συστήματα πολιτισμικής ταξινόμησης που κινητοποιούν συνολικές αναπαραστάσεις και συμβολισμούς για την ταυτότητα και τη διαφορά.

Κεντρικά κεφάλαια του μαθήματος: Ο πολιτισμός της μαγειρικής - Μαγειρεύοντας τον πολιτισμό. Είδη διατροφής, τεχνικές και πρακτικές. Διατροφικές συνήθειες και συμπεριφορές. Πολιτική οικονομία της διατροφής. Διατροφή και πολιτισμικές ταξινομήσεις. Από το τραπέζι στην κοίτη: εδωδιμότητα και σεξουαλικότητα. Οι πειθαρχίες της εστίας και η εστία της πειθαρχίας. Ανδρικές και γυναικείες τροφές. Τρέφοντας το σώμα, το σώμα ως τροφή.

Μαγειρίσες και μάγισσες. (Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική).

Ελ. Σκουτέρη-Διδασκάλου

ΛΑΚ 404 Παροιμιακός και αινιγματικός λόγος

Στο μάθημα γίνεται καταρχάς παρουσίαση της νεότερης έρευνας σχετικά με τα λεγόμενα «σύντομα» ή «απλά» είδη του λαϊκού έντεχνου λόγου, τις παροιμίες και τα αινίγματα. Πρόκειται για ένα αντικείμενο που ήρθε στο επίκεντρο της έρευνας τα τελευταία χρόνια, επειδή στα κείμενα αυτά αποτυπώνεται με σύντομο, ελλειπτικό, και μεταφορικό λόγο ο τρόπος σκέψης και η ιδεολογία των παραδοσιακών κοινωνιών. Συνιστούν, με άλλα λόγια, ένα εκ των ένδον υλικό για την κατανόηση του τρόπου «δράσης» των εν λόγω κοινωνιών: λ.χ., στις παροιμίες διατυπώνεται, είτε άμεσα είτε έμμεσα, το επιτρεπτό και το ανεπιτρεπτό, το ηθικό και το ανήθικο, διατυπώνονται κρίσεις για τη ζωή, τον έρωτα, την ομορφιά του κόσμου, τον θάνατο κ.ά. Από την άλλη πλευρά, τα αινίγματα, μέσα από μια αντιστροφή των εμπειρικών δεδομένων και την παρουσίαση ενός «ανάποδου κόσμου» συμβάλλουν στην ταξινόμηση του αντικειμενικού περιβάλλοντος, η οποία είναι διαφορετική σε κάθε κοινωνία, παραδοσιακή ή μη, και προσδιορίζει τη σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο. Τα θέματα αυτά σχολιάζονται στο μάθημα με τη βοήθεια κειμένων και την ανάλυση των χαρακτηριστικών και της μορφολογίας των δύο ειδών.

Χ. Χατζητάκη - Καψωμένον

ΛΑΚ 402 Θέματα κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης. Οικονομική Ανθρωπολογία

Παρουσιάζονται εθνογραφικά παραδείγματα που εικονογραφούν τη διαπολιτισμική ποικιλομορφία των διαδικασιών της παραγωγής, της ανταλλαγής και της κατανάλωσης. Η ποικιλομορφία αυτή αποτέλεσε τη βάση θεωρητικών αναζητήσεων που εστιάζουν στην εννοιολόγηση όρων όπως "δώρο", "εμπόρευμα", "αξία" "κέρδος" ή "χρήμα", αλλά και στο αναλυτικό περιεχόμενο της ίδιας της έννοιας του "οικονομικού". Εξετάζουμε τις κυριότερες θεωρίες που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της οικονομικής ανθρωπολογίας, δίνοντας έμφαση σε νεότερες προσεγγίσεις που ανιχνεύουν τους τρόπους με τους οποίους τα υλικά αντικείμενα συχνά αντιμετωπίζονται ως πρόσωπα και αντίστροφα. Επίσης αναφερόμαστε στη μελέτη σύγχρονων φαινομένων, όπως η κυκλοφορία αγαθών σε παγκόσμια κλίμακα, η μετανάστευση και ο καταναλωτισμός.

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΣΕ 402 Κυπριακό. Διαχρονική θεώρηση (1878-1974)

Εξέλιξη του Κυπριακού Ζητήματος από την εγκατάσταση της βρετανικής διοίκησης ως την τουρκική εισβολή. Το μάθημα περιλαμβάνει την περιοδολόγηση των ετών 1878-1974, τον τρόπο άσκησης της διοίκησης και την ανάπτυξη του εθνικού κινήματος των Κυπρίων επί αγγλοκρατίας, την ανάλυση των διαδικασιών διεθνοποίησης-αποδιεθνοποίησης, τέλος την αντιμετώπιση του Κυπριακού ως κυρίαρχης παραμέτρου των διμερών ελληνοτουρκικών σχέσεων

στις δεκαετίες 1950 και 1960.

I. Μουρέλος

ΙΣΕ 301 Πληθυσμιακές ανακατατάξεις στον Ελλαδικό χώρο (1912-1930)

Αίτια και συνέπειες των μεταβολών που προκλήθηκαν στη σύσταση του πληθυσμού της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς Πολέμους ως το ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930. Με ιδιαίτερη έμφαση πρόκειται να εξετασθούν οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι ανταλλαγές πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας-Βουλγαρίας και Ελλάδας-Τουρκίας καθώς και η αποκατάσταση των προσφύγων κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920-1930.

I. Μουρέλος

ΙΝΕ 402 Ιστορία της Βενετοκρατίας

Χρονικά και γεωγραφικά πλαίσια: 1204-1797, Κρήτη, Εύβοια, Κύπρος, Θεσσαλονίκη, Πελοπόννησος, Νότια Ήπειρος και Δυτική Στερεά, Επάνησα, Αττική, νησιά του Αιγαίου. Αρχεία: Βενετίας, Γενναδείου Βιβλιοθήκης, Τήνου, Ζακύνθου, Ιθάκης, Κέρκυρας, Κεφαλονιάς, Κυθήρων, Λευκάδας, Παξών, Αγ. Λαύρας. Βενετοτουρκικοί πόλεμοι: στρατιωτικές και ναυτικές επιχειρήσεις, οθωμανική επέκταση και βενετική αναδίπλωση, ελληνική συμμετοχή, συνθήκες ειρήνης. Θεσμοί της βενετοκρατίας: διοίκηση (ρέκτορες, προβλεπτές, άλλα αξιώματα, στρατιωτική οργάνωση), δημοσιονομική κατάσταση (έξοδα, έσοδα του βενετικού δημοσίου) και οικονομία των κτήσεων (παραγωγή-εμπόριο: Dominante). Εσωτερική κατάσταση των κτήσεων: δημογραφία, τοπική αυτοδιοίκηση, εκκλησιαστική προσαρμογή, κοινωνικές δομές. Ελληνική παροικία και Ινστιτούτο Βενετίας.

I. Ψαράς

ΙΝΕ 303 Οι Έλληνες της Ρωσίας-ΕΣΣΔ (15ος-20ός αι.)

Ιστοριογραφική προσέγγιση του θέματος. Χρονολογικά πλαίσια και περιοδολογήσεις.

- Οι εγκαταστάσεις των Ελλήνων στη Ρωσία (15ος αι.-1917): αίτια μετοικεσιών, χώρος και χρόνος εγκατάστασης, δημογραφικές εξελίξεις και ανακατατάξεις, οργάνωση στο πλαίσιο της τσαρικής πολιτικής έναντι των εθνοτήτων, προβλήματα ταυτότητας.

- Οι πρώτες αντιδράσεις των Ελλήνων στη Φεβρουαρινή και την Οκτωβριανή Επανάσταση, οι κινήσεις για την αναδιοργάνωσή τους, αλλά και οι νέες τους "εσωτερικές" μετοικεσίες προς ασφαλέστερες περιοχές εξαιτίας των παρατεινόμενων εθνικών και κοινωνικών αντιπαραθέσεων στην Υπερκαυκασία και τη Νότια Ρωσία. Οι προσπάθειές τους να προσαρμοσθούν στο νέο καθεστώς και να διατηρήσουν την εθνική τους ταυτότητα μέσα από την ανάπτυξη της ιδιαίτερης πολιτισμικής τους έκφρασης.

Περίοδος διώξεων και εκτοπισμών 1936-1949: σε αναζήτηση των αιτίων.

Προσπάθειες αναδιοργάνωσης κατά τη μετασταλινική περίοδο (1954 κ.ε.).

Οι Έλληνες μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ και οι νέες ιστορικές προκλήσεις: "Παλινοσοτούντες", πρόσφυγες, μετανάστες, πολίτες της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών (ΚΑΚ).

A. Ξανθοπούλου-Κυριακού

ΙΧΑ 401 Το Μακεδονικό Ζήτημα (1870-1945)

Θα εξεταστεί η πολιτική των βαλκανικών χωρών επί του Μακεδονικού, η επίδραση του Μακεδονικού στις διαβαλκανικές σχέσεις, η πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων, ο ρόλος της Κομμουνιστικής Διεθνούς, των βαλκανικών κομμουνιστικών κομμάτων και η δράση της VMRO. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στην τροπή που πήρε το ζήτημα στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και οδήγησε στη δημιουργία του κράτους των Σκοπίων.

Σ. Σφέτας

ΙΧΑ 302 Οι Γιουγκοσλαβικοί λαοί κατά τον 19ο και 20ο αιώνα

Σέρβοι: σερβική επανάσταση (1804-1830)- δημιουργία αυτόνομου σερβικού κράτους- ανάπτυξη και οργάνωση του σερβικού κράτους (πολιτικοί θεσμοί- αγώνας για εγκαθίδρυση κοινοβουλευτικού συστήματος).

Κροάτες: Ιλλυρική κίνηση- Γιουγκοσλαβική ιδέα.

Το Συνέδριο του Βερολίνου και η σημασία του για τους Γιουγκοσλαβικούς λαούς.

Βαλκανικοί πόλεμοι- Α' Παγκόσμιος Πόλεμος.

Ίδρυση του Γιουγκοσλαβικού κράτους- εξελίξεις στην περίοδο του μεσοπολέμου - Β' Παγκόσμιος Πόλεμος - εποχή Τίτο - διάλυση Γιουγκοσλαβίας - πόλεμος.

M. Κατσαροπούλου

INX 402 Ανατολική Μεσόγειος και Δύση (16ος- 20ός αι.): Πολιτική και ιδεολογία

Η διαμόρφωση στερεοτύπων και εικόνων ("αυτοεικόνων", εικόνων του Άλλου) εξετάζεται ως πολυσύνθετη διαδικασία που επηρεάζει σε αξιοσημείωτο βαθμό τις πραγματικές σχέσεις ανάμεσα στη "Δύση" και την "καθ' ημάς Ανατολή" (Βαλκάνια και Οθωμανική Αυτοκρατορία / Τουρκία) — και επηρεάζεται, με τη σειρά της, από αυτές. Δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η ιστορία αυτής της "Ανατολής" δεν εντάσσεται αυτονόητα στην νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία. Επιλεγμένες πηγές ("δυτικές" και "ανατολικές"), μεταφρασμένες στα ελληνικά, χρησιμοποιούνται για να φωτίσουν αυτά τα προβλήματα. Καλύπτουν όλη την κλίμακα από το "ουδέτερο" ιδίωμα των διπλωματικών συνθηκών ως τον εξόχως ιδεολογικό λόγο των "εθνικών οραμάτων".

Ε. Σκοπετέα

INX 302 Η ευρωπαϊκή ενότητα στη θεωρία και την πράξη: Από το τέλος του Μεσαίωνα ως τη Γαλλική Επανάσταση

Φυγόκεντρες και κεντρομόλες τάσεις στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία. Οι παρακαταθήκες του Μεσαίωνα και νέες πραγματικότητες. Οι πρόδρομοι, οι ουμανιστές και το φάσμα της εξωτερικής απειλής: Από το ρωμαϊκό Imperium και τη Res Publica Christiana στη raison d' 'Etat.

Ε. Σκοπετέα

ITL 401 Ο Οθωμανικός δέκατος όγδοος αιώνας

Φροντιστηριακό μάθημα, κατά το οποίο θα διερευνηθούν και αναλυθούν επιλεγμένα θέματα σχετικά με το κράτος, την κοινωνία και οικονομία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας της περιόδου αυτής.

Το μάθημα θα επικεντρωθεί γύρω από την ανάλυση συγκεκριμένης βιβλιογραφίας και θα γίνουν υποχρεωτικές εισηγήσεις και γραπτές εργασίες των φοιτητών.

Ι. Αλεξανδρόπουλος

ΛΑΚ 403 Νεοελληνικά λαϊκά παραμύθια

Στο μάθημα γίνεται καταρχάς μια παρουσίαση των κύριων θεμάτων που έχουν απασχολήσει τόσο τη διεθνή όσο και την ελληνική παραμυθολογία, όπως είναι λ.χ. το θέμα της καταγωγής των παραμυθιών και ο συμβολισμός τους. Γίνεται αναφορά στις διαφορές μεταξύ μύθου και παραμυθιού, όπως έχουν προσδιοριστεί από την παλαιότερη και τη σύγχρονη επιστήμη. Μέσα από τον σχολιασμό και την ανάλυση κειμένων λαϊκών παραμυθιών επισημαίνονται τα χαρακτηριστικά του λαϊκού αυτού αφηγηματικού είδους και η μορφολογία του. Με τον εντοπισμό των χαρακτηριστικών τους και την ανάλυση της μορφολογίας τους και, παράλληλα, με την αναφορά στα, έστω και λίγα, εθνογραφικά δεδομένα που έχουν καταγραφεί από τη «ζωή» του παραμυθιού στις αρχές και μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα στις ελληνόφωνες περιοχές, επιχειρείται να εξηγηθεί η λειτουργία και η σημασία του είδους στις παλαιότερες παραδοσιακές κοινωνίες. Εξετάζεται επίσης το θέμα της «αναβίωσης» του παραμυθιού στη σύγχρονη εποχή και ο μετασχηματισμός της λειτουργίας τους.

Χ. Χατζητάκη-Καψωμένου

ΛΑΚ 401 Εθνολογικά και λαογραφικά μουσεία

Το αντικείμενο "μουσείο" προσεγγίζεται από ανθρωπολογική σκοπιά. Ειδικότερα παρουσιάζονται τα εθνολογικά και λαογραφικά μουσεία, που συνιστούν μian ιδιαιτερότητα στο πεδίο της θεωρητικής και της πρακτικής μουσειολογίας, αφού εστιάζουν εξ αντικειμένου στο ζήτημα της ταυτότητας και της ετερότητας. Το εθνολογικό/λαογραφικό μουσείο αντιμετωπίζεται ως ειδική ετεροτοπία και ως ιδιαίτερο πεδίο άσκησης συμβολικών και υλικών κοινωνικών πρακτικών για διάκριση/ διαφορά/ ερμηνευτική: αναλύεται η επιστημονική οργάνωση και λειτουργία του, επισημαίνεται η κοινωνική και η πολιτική του σημασία και συζητείται ο ρόλος του στο πλαίσιο σύγχρονων προβληματισμών γύρω από τις τοπικότητες, την πολυπολιτισμικότητα και τις τάσεις πολιτισμικής παγκοσμιοποίησης.

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος εξετάζεται η ιστορία των εθνολογικών και των λαογραφικών μουσείων σε σχέση με την ιστορία του Μουσείου ως θεσμού που σχετίζεται με τον πολιτισμό και διαχειρίζεται πολιτισμικά αγαθά. Στο δεύτερο μέρος διερευνώνται οι σχέσεις ανάμεσα σ' αυτά τα ειδικά μουσεία, το ιδεολογικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίστηκαν και καθιερώθηκαν και οι θεωρητικές και επιστημονικές προδιαγραφές βάσει των οποίων λειτουργήσαν ή λειτουργούν. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα ορισμένα κεντρικά μουσειολογικά ζητήματα, όπως οι μέθοδοι συλλογής, καταγραφής, διατήρησης, συντήρησης και αποθήκευσης των μουσειακών αντικειμένων, οι τρόποι (μόνιμης ή περιοδικής) έκθεσης των εθνολογικών και λαογραφικών μουσειακών συλλογών και οι τρόποι λειτουργίας των μουσείων.

(Το μάθημα προσφέρει προαιρετικά στους σπουδαστές τη δυνατότητα να ασκηθούν στο μουσειολογική έρευνα)

Ε. Σκουτέρη-Διδασκάλου

ΛΑΚ 404 Ανθρωπολογία του σώματος

Κεντρικό ζητούμενο είναι η κατανόηση του σώματος ως κοινωνικού ή και πολιτισμικού φαινομένου. Εξετάζονται κλασικές ανθρωπολογικές θεωρήσεις που αφορούν τη σχέση μεταξύ της ανθρώπινης βιολογικής υποδομής με τον πολιτισμό καθώς και την έννοια της "ανθρωπότητας", όπως αυτή διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της νεοτερηκότητας. Οι επόμενες ενότητες εστιάζουν στο σώμα ως όψη της ατομικής και συλλογικής ταυτότητας, που πάντοτε διαπλέκεται με άλλες, όπως η φυλή, το φύλο, η ηλικία ή η κοινωνική τάξη. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τρόπους με τους οποίους ιεραρχικές σχέσεις αλλά και ταξινομικές κατηγορίες μέσω των οποίων προσλαμβάνουμε τον κόσμο εγγράφονται στο σώμα, έτσι ώστε να εμφανίζονται ως φυσικοί, αυτόνομοι και αμετάκλητοι παράγοντες από τους οποίους απορρέουν οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων αλλά και μεταξύ των επιμέρους συνιστωσών της ταυτότητας του καθενός. Στο πλαίσιο της ανθρωπολογίας ο ιδεολογικός χαρακτήρας των αντιλήψεων αυτών καταδεικνύεται τόσο μέσω της διαπολιτισμικής σύγκρισης όσο και της μελέτης των πολλαπλών λόγων γύρω από το σώμα που συνυπάρχουν στο εσωτερικό μιας κοινωνίας.

Αλεξ. Μπακαλάκη

ΛΑΚ 404 (Θέματα ιδεολογίας κα συμβολικής σκέψης) «Πολιτισμικά συστήματα ταξινόμησης: ανθρωπολογία της διαφοράς»

Στο μάθημα παρουσιάζονται και αναλύονται χαρακτηριστικά παραδείγματα των τρόπων με τους οποίους δομούνται και λειτουργούν ορισμένα βασικά συστήματα κοινωνικής ταξινόμησης. Τα συστήματα αυτά προσδιορίζονται πολιτισμικά και ιστορικά και αναφέρονται στους μηχανισμούς ταύτισης και διαφοροποίησης στους οποίους στηρίζεται η άμεση ή έμμεση οργάνωση της επίσημης και της καθημερινής ζωής σε διάφορες κοινωνίες.

Το μάθημα ασχολείται, βέβαια με την κριτική γύρω από ζητήματα θεωρίας και ανάλυσης, αλλά κυρίως εστιάζει σε ζητήματα οργάνωσης βασικών τομέων της κοινωνικής ζωής όπου καταδεικνύονται ομοιότητες και διαφορές στον/στους τρόπο/τρόπους με τους οποίους διάφορες πολιτισμικές ταξινομικές πρακτικές, ομάδων ή κοινωνιών, κατασκευάζονται με άξονες αναφοράς τον χώρο και τον χρόνο και το σώμα, το φύλο και τη σεξουαλικότητα.

Κεντρικά κεφάλαια του μαθήματος: Γλώσσα και πολιτισμός. Υλικές και συμβολικές πρακτικές ταξινόμησης. Πολιτισμική οργάνωση του χώρου/ Πολιτισμική οργάνωση του χρόνου. Το άτομο και η ομάδα: σώμα, φύλο, ηλικία/φυλή, έθνος, ομάδα. Ο/η άνθρωπος και ο κόσμος: αντιλήψεις και κοσμοθεωρίες. (Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική).

Ελ. Σκουτέρη - Διδασκάλου

ΛΑΚ 201 Ελληνική εθνογραφία

Μετά από μια σύντομη εισαγωγή στην εθνογραφία ως το κυριότερο είδος ανθρωπολογικού κειμένου και σε ορισμένα ζητήματα που αφορούν τη μεθοδολογία της επιτόπιας έρευνας και της συμμετοχικής παρατήρησης, ασχολούμαστε με εθνογραφικά κείμενα που αφορούν την Ελλάδα.

Παρακολουθούμε την ιστορία της ελληνικής εθνογραφίας, εστιάζοντας στις γεωγραφικές και θεματικές εξειδικεύσεις των ανθρωπολόγων-ερευνητών και σχολιάζοντας τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στις οποίες θεμελιώνονται. Ωστόσο, δίνουμε ιδιαίτερο βάρος στις πρόσφατες εξελίξεις στο εσωτερικό της ελληνικής εθνογραφίας, και εξετάζουμε τους τρόπους με τους οποίους οι σύγχρονες μελέτες εικονογραφούν ευρύτερες τάσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Ακόμη σχολιάζουμε τους τρόπους με τους οποίους τα εθνογραφικά κείμενα αμφισβητούν εθνοκεντρικές θεωρήσεις και αντιλήψεις για την ελληνική κοινωνία.

Η αξιολόγηση βασίζεται σε γραπτές εξετάσεις και εργασίες, και η ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει φάκελο βιβλιογραφίας που θα βρίσκεται στη διάθεση των φοιτητών στο Σπουδαστήριο.

Αλ. Μπακαλάκη

ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Α. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 101 Εισαγωγή στον προϊστορικό πολιτισμό

Η πορεία του προϊστορικού πολιτισμού, στις διάφορες όψεις του, εξετάζεται στη σειρά αυτών των μαθημάτων. Μια πορεία που ξεκινά από τη στιγμή της αναγνώρισης της ανθρώπινης δράσης κατά την παλαιολιθική εποχή και κορυφώνεται στις σύνθετες κοινωνίες της ύστερης εποχής του Χαλκού.

Α. Παπαευθυμίου-Παπανθίμου

ΑΚΛ 101 Εισαγωγή στην ελληνική κλασική αρχαιολογία

Το μάθημα περιλαμβάνει την ιστορία της επιστήμης της αρχαιολογίας (η ανακάλυψη του αρχαίου κόσμου, η γένεση της αρχαιολογικής επιστήμης, οι πρώτες

μεγάλες ανασκαφές, οι μέθοδοι και η ερμηνεία).

Δ. Παντερμαλής

ΑΚΛ 101 Εισαγωγή στην ελληνική κλασική αρχαιολογία

Το μάθημα έχει σκοπό να εισαγάγει τον φοιτητή στην ελληνική κλασική αρχαιολογία, δίνοντάς του τις βασικές και απαραίτητες γνώσεις, ώστε να μπορεί στη διάρκεια των σπουδών του να παρακολουθήσει πιο εξειδικευμένα μαθήματα. Έτσι αφού διαγραφεί στα πρώτα μαθήματα η ιστορία της κλασικής αρχαιολογίας ως επιστήμης και γίνει λόγος για τη μεθοδολογία της και την αρχαιολογική ορολογία, θα εξετασθούν στη συνέχεια τα γενικά χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής, πλαστικής και κεραμικής.

Σ. Πιργιάτογλου

ΑΒΥ 101 Εισαγωγή στη χριστιανική και βυζαντινή αρχαιολογία

Εξέταση της ύλης με παράλληλη μελέτη των σπουδαιότερων μνημείων κατά χρονικές περιόδους και κατά τους επιμέρους κλάδους της βυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης: αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, μικροτεχνία.

Σ. Καδάς

ΑΒΥ 101 Εισαγωγή στη χριστιανική και βυζαντινή αρχαιολογία

Εξετάζεται ο χαρακτήρας του υλικού πολιτισμού στο χώρο της ύστερης ρωμαϊκής (βυζαντινής) αυτοκρατορίας. Παρουσιάζονται τα κυριότερα μνημεία και έργα τέχνης από την πρώιμη και τη μέση βυζαντινή περίοδο (324-1204) και αναλύονται τα χαρακτηριστικά και οι παράγοντες που επέδρασαν στη δημιουργία τους.

Α. Μέντζος

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 101 Εισαγωγή στον προϊστορικό πολιτισμό

Αντικείμενο της σειράς αυτών των μαθημάτων είναι η εισαγωγή στον προϊστορικό πολιτισμό, έτσι όπως αυτός εκδηλώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο από την εμφάνιση των πρώτων ανθρωποειδών μέχρι και την εποχή της πρώιμης αστικοποίησης. Σημεία αναφοράς θα αποτελέσουν οι σημαντικότεροι σταθμοί αυτής της μακράς βιολογικής και πολιτισμικής εξέλιξης όπως είναι η γεωγραφική εξάπλωση των παλαιολιθικών ομάδων στις διαφορετικές ηπείρους, η ανεξάρτητη αρχή της γεωργίας και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτή πραγματοποιήθηκε, η εμφάνιση της μόνιμης οικονομικής οργάνωσης. Παράλληλα το μάθημα αναδεικνύει και τα βασικά επιστημολογικά χαρακτηριστικά και τους προβληματισμούς που χαρακτηρίζουν την προϊστορική επιστήμη αλλά και τα όρια και την ελκυστικότητά της.

Ν. Ευστρατίου

ΑΚΛ 102 Εισαγωγή στη ρωμαϊκή αρχαιολογία

Το μάθημα περιλαμβάνει την παρουσίαση των βασικών μνημείων της αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής των δημοκρατικών και αυτοκρατορικών χρόνων.

Δ. Παντερμαλής

ΑΚΛ 102 Εισαγωγή στη ρωμαϊκή αρχαιολογία

Στα πρώτα μαθήματα θα δοθούν βασικά στοιχεία για τις αρχές της πόλης Ρώμης και για τη διαμόρφωση του πολιτισμού και της τέχνης της κάτω από την ισχυρή επίδραση δύο σημαντικών πολιτισμών, του ετρουσκικού και του ελληνικού. Θα δοθούν ακόμη στοιχεία για την ιστορία της έρευνας της ρωμαϊκής τέχνης και αρχαιολογίας. Στη συνέχεια θα μας απασχολήσουν συστηματικά, με βάση συγκεκριμένα παραδείγματα, οι κυριότερες κατηγορίες της ρωμαϊκής τέχνης (αρχιτεκτονική, ζωγραφική, ιστορικό ανάγλυφο, πορτρέτο, ταφικά μνημεία, ιδεαλιστική πλαστική) με σκοπό να επισημανθούν σε κάθε περίπτωση τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου

ΑΒΥ 101 Εισαγωγή στη χριστιανική και βυζαντινή αρχαιολογία

Βλ. περιληψη στο αντίστοιχο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου.

Σ. Καδάς

ΑΒΥ 101 Εισαγωγή στη χριστιανική και βυζαντινή αρχαιολογία

Εξετάζεται ο χαρακτήρας και ο υλικός πολιτισμός της βυζαντινής αυτοκρατορίας με παράλληλη μελέτη των σπουδαιότερων μνημείων κατά χρονικές περιόδους και κατά τους επιμέρους κλάδους της βυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης: αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, μικροτεχνία. Παρουσιάζονται μνημεία και έργα τέχνης από την πρώιμη, μέση και ύψιμη βυζαντινή περίοδο και συζητούνται οι παράγοντες που συνετέλεσαν στη διαμόρφωσή τους.
Α. Σέμογλου

Β. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΥΕΙΔ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 601 Θεωρία και μέθοδος της προϊστορικής αρχαιολογίας

Εξετάζονται οι κεντρικές θεωρητικές απόψεις της σύγχρονης αρχαιολογίας σε αναφορά με συγκεκριμένα προβλήματα σύνθεσης και ερμηνείας. Γενική εισαγωγή στην πολιτιστική - ιστορική προσέγγιση, στη Νέα Αρχαιολογία και τη διαδικαστική αρχαιολογία και τη μεταδιαδικαστική αρχαιολογία. Τα γενικά χαρακτηριστικά των αρχαιολογικών συλλογισμών: ο θετικισμός και η αρχαιολογία της συνάφειας, η αντικειμενικότητα και ο σχετικισμός. Η έννοια της σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και η προσαρμογή. Αμοιβαιότητα, ανταλλαγή και αναδιανομή. Η έννοια της κοινωνικής δομής και εξέλιξης, της κοινωνικής ιεραρχίας και της πολιτιστικής αλλαγής. Η ταφική αρχαιολογία. Το κοινωνικό φύλο. Ο υλικός πολιτισμός ως φορέας νοήματος και η ανθρώπινη πράξη. Οι ιδεολογικές χρήσεις του υλικού πολιτισμού στο παρελθόν και στο παρόν. Η έννοια της ανασύνθεσης και της ερμηνείας του παρελθόντος.

Στ. Ανδρέου

ΑΠΡ 602 Προϊστορικές κοινωνίες του Αιγαίου και της Βαλκανικής

Το μάθημα αυτό περιλαμβάνει μια γενική αλλά ολοκληρωμένη παρουσίαση της προϊστορικής εξέλιξης του χώρου της νοτιοανατολικής Ευρώπης (Βαλκάνια και Ελλάδα) μέχρι και την πρώιμη εποχή του Χαλκού (4η χιλιετία π.Χ.). Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των πολιτισμικών διαδικασιών που οδήγησαν από το τροφουσυλλεκτικό στάδιο στις μεταβατικές φάσεις που είναι γνωστές ως μεσολιθική και ακεραμική και στη νεολιθική εποχή και η περιγραφή του νεολιθικού υλικού πολιτισμού στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Γίνεται μια ενδεικτική αναφορά σε γεωγραφικούς χώρους, πολιτισμικούς κύκλους, αλλά και σε σημαντικές αρχαιολογικές θέσεις και ανασκαφές. Σημαντικό μέρος καταλαμβάνει η παρουσίαση του ελλαδικού χώρου και τα ερευνητικά προβλήματα που τον χαρακτηρίζουν.

Στόχος των μαθημάτων είναι η σύνθεση των αρχαιολογικών δεδομένων από τον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής και του Αιγαίου και η περιγραφή των θεωρητικών και μεθοδολογικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η αρχαιολογική έρευνα στην προσπάθεια αυτή.

Σ. Βαλαμώτη

ΑΠΡ 603 Προϊστορικές κοινωνίες του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου

Εξετάζεται ο πολιτισμός της 2ης χιλιετίας στην περιοχή του Αιγαίου.

Συζητούνται τα αρχαιολογικά δεδομένα από τη νησιωτική και την ηπειρωτική Ελλάδα και τα ανατολικά παράλια, τα στοιχεία που προσφέρουν για τις μεταβολές στην κοινωνική και πολιτική οργάνωση στις διάφορες περιοχές και οι απόψεις που τα ερμηνεύουν. Εξετάζονται θέματα όπως η ανάπτυξη και η διάλυση των πρώιμων μινωικών και μυκηναϊκών κρατών, η οργάνωση και λειτουργία τους, οι σχέσεις τους με τους υπόλοιπους πολιτισμούς του Αιγαίου και της Μεσογείου, το πρόβλημα της «καθόδου των Ελλήνων», η πορεία του πολιτισμού στη Θεσσαλία, τη Μακεδονία και το Ανατολικό Αιγαίο.

Α. Πιλάλη

ΑΚΛ 601 Αρχιτεκτονική της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα ασχοληθούμε με την ορολογία, τους ρυθμούς της ελληνικής αρχιτεκτονικής, τα υλικά δομής, τα εργαλεία καθώς και το σχεδιασμό και την οργάνωση ενός οικοδομικού έργου. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν οι σημαντικότεροι ναοί της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής στην κυρίως Ελλάδα, αλλά και στα νησιά, στη δυτική ακτή της Μικράς Ασίας καθώς και στη Μεγάλη Ελλάδα, δίνοντας έμφαση στα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής. Παρουσιάζονται επίσης οι κυριότεροι οικοδομικοί τύποι, όπως οι βωμοί, τα πρόπυλα, οι στοές, τα γυμνάσια, τα θέατρα και άλλοι.

Μπ. Σμίτ-Δούνα

ΑΚΛ 602 Πλαστική της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής

Τον 7ο αι. π.Χ. δημιουργούνται τα πρώτα έργα της πλαστικής σε μεγάλο μέγεθος. Η πραγμάτευση θα αρχίσει από την περίοδο αυτή και θα προχωρήσει κατόπιν στον 6ο αι. π.Χ., όταν έχουν διαμορφωθεί πλέον οι κυριότεροι τύποι της αρχαϊκής πλαστικής. Η παρακολούθηση της εξέλιξης θα γίνει κυρίως μέσα από έργα της ολόγλυφης πλαστικής (δευτερευόντως θα εξεταστούν και οι κατηγορίες των αρχιτεκτονικών γλυπτών και των επιτυμβίων στηλών). Η μεγάλη αλλαγή που συντελείται στη μορφή των πλαστικών έργων γύρω στο 480 π.Χ. είναι ένα από τα κυριότερα ζητήματα που θα μας απασχολήσουν. Η μελέτη της γλυπτικής στον 5ο και 4ο αι. θα γίνει με βάση ταυτισμένα έργα των μεγάλων καλλιτεχνών (Κριτίου και Νησιώτη, Μύρωνα, Πολυκλείτου, Φειδία κ.λ.π.). Παράλληλα θα εξεταστούν και μεγάλα αρχιτεκτονικά σύνολα (ναού του Διός στην Ολυμπία, Παρθενώνα, Μαυσωλείου της Αλικαρνασσού).
Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου

ΑΚΛ 603 Κεραμική της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής

Θα αναπτυχθεί η εξέλιξη της αττικής κεραμικής και θα συζητηθούν θέματα σχετικά με τους αγγειοπλάστες, αγγειογράφους και γενικότερα με την οργάνωση των κεραμικών εργαστηρίων. Ακόμη θα θιγούν προβλήματα που αναφέρονται στην εικονογραφία, στη χρονολόγηση και στο εμπόριο των αττικών αγγείων.
Μ. Τιβέριος

ΑΚΛ 604 Τοπογραφία: Αττική, ιερά Ολυμπίας και Δελφών, Δήλος

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να παρουσιάσει με όσο το δυνατόν πιο σφαιρικό τρόπο τη γένεση και εξέλιξη των μεγάλων πανελλήνιων ιερών της Ολυμπίας, των Δελφών, της Δήλου αλλά και την Ακρόπολη των Αθηνών καθώς και τα σημαντικότερα αττικά ιερά.
Α. Μουστάκα

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο τοπογραφίας-αρχιτεκτονικής

Ελληνικές πόλεις και δημόσια κτίρια στην ελληνιστική και αυτοκρατορική περίοδο. Σκοπός του φροντιστηρίου είναι να δοθεί, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα, μια εικόνα για τη μορφή των ελληνικών πόλεων αφενός στην ελληνιστική περίοδο και αφετέρου στην περίοδο μετά τη ρωμαϊκή κατάκτηση.
Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο

Στ. Δρούγου

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο πλαστικής

Το φροντιστήριο έχει σκοπό την εξοικείωση των φοιτητών με τη μελέτη της αρχαίας ελληνικής πλαστικής και περιλαμβάνει: α) Ασκήσεις στο Μουσείο Εκμαγείων. β) Εργασίες φοιτητών για γλυπτά της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής. Οι εργασίες θα παρουσιασθούν προφορικά και θα κατατεθούν σε γραπτή μορφή.
Εμ. Βουτυράς

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο

Ι. Ακαμάτης

ΑΒΥ 601 Παλαιοχριστιανική αρχαιολογία

Στη σειρά των μαθημάτων γίνεται εμβάθυνση σε θέματα αρχιτεκτονικής (τάφοι και κατακόμβες, λατρευτικά και κοσμικά κτίρια), σε θέματα ζωγραφικής (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και εικονογραφημένα χειρόγραφα) και σε θέματα γλυπτικής (αρχιτεκτονικής και εικονιστικής πλαστικής, καθώς και παλαιοχριστιανικές σαρκοφάγους). Τα μαθήματα συμπληρώνονται με επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία.
Γ. Γούναρης

ΑΒΥ 602 Μεσοβυζαντινή αρχαιολογία

Στη σειρά των μαθημάτων αυτών θα εξεταστεί η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ζωγραφικής (τοιχογραφίες - ψηφιδωτά εικονογραφημένα χειρόγραφα) και μικροτεχνίας από τη μεταβατική εποχή (7ος-8ος αι.) ως το τέλος της μέσης βυζαντινής περιόδου (1204).
Θ. Παζαράς

ΑΒΥ 603 Υστεροβυζαντινή αρχαιολογία

Παρουσίαση των κυριότερων τύπων που επιβιώνουν στην αρχιτεκτονική της ύστερης βυζαντινής περιόδου με τις παραλλαγές τους καθώς και των νέων τύπων που εμφανίζονται κατά τον 13ο αιώνα. Σχεδιάγραμμα της μνημειακής ζωγραφικής (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες), προσέγγιση των εικονογραφικών θεμάτων και των τεχνοτροπικών τάσεων της περιόδου. Σύντομη εξέταση των βυζαντινών εικόνων, της μνημειακής γλυπτικής και έργων μικροτεχνίας της εποχής των Παλαιολόγων.

Γ. Βελένης

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 601 Θεωρία και μέθοδος της προϊστορικής αρχαιολογίας
Βλ. περίληψη στο αντίστοιχο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου.
Α. Πιλάλη

ΑΠΡ 602 Προϊστορικές κοινωνίες του Αιγαίου και της Βαλκανικής
Βλ. περίληψη στο αντίστοιχο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου.
Κ. Κωτσάκης

ΑΠΡ 603 Προϊστορικές κοινωνίες του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου
Βλ. περίληψη στο αντίστοιχο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου.
Στ. Ανδρέου

ΑΚΛ 601 Αρχιτεκτονική της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής
Στόχος του μαθήματος είναι να εξετάσει τη γένεση και την εξέλιξη της μνημειακής αρχιτεκτονικής στη διάρκεια των αρχαϊκών και των κλασικών χρόνων. Θα εξεταστούν τα υλικά δομής, οι τρόποι δόμησης, τα αρχιτεκτονικά στοιχεία, οι αρχιτεκτονικοί ρυθμοί, καθώς και θέματα πολεοδομίας και οργάνωσης του χώρου. Στη διάρκεια του μαθήματος θα παρουσιαστούν οι κυριότεροι αρχιτεκτονικοί τύποι, ανάμεσα στους οποίους οι ναοί αλλά και οι μακεδονικοί τάφοι θα αποτελέσουν καίριο σημείο αναφοράς, καθώς συγκεντρώνουν στο ίδιο μνημείο προβλήματα και λύσεις που συμβάλλουν στη γνώση μας για την αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική.
Χρ. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη

ΑΚΛ 602 Πλαστική της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής
Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει συνοπτικά την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής πλαστικής από τα τέλη του 8ου ως τις αρχές του 4ου αι. π.Χ. Θα εξετασθούν οι διάφορες κατηγορίες γλυπτών που σώζονται από την αρχαιότητα και θα δοθούν στοιχεία για την τεχνική κατασκευής τους και για τη σημασία τους ως μνημείων και ως έργων τέχνης. Η ανασκόπηση θα στηριχθεί στην παρουσίαση αντιπροσωπευτικών έργων, ολογλύφων και αναγλύφων, τα οποία καλύπτουν ολόκληρο το χρονολογικό φάσμα που προαναφέραμε.
Εμ. Βουτυράς

ΑΚΛ 603 Κεραμική της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής
Στ. Δρούγου

ΑΚΛ 604 Τοπογραφία
Θα εξεταστεί η τοπογραφία της αρχαίας Αθήνας, μιας από τις καλύτερα γνωστές πόλεις του αρχαίου ελληνικού κόσμου, αν όχι η καλύτερα γνωστή. Τόσο οι πολλές γραπτές μαρτυρίες όσο και τα πλούσια αρχαιολογικά δεδομένα επιτρέπουν να προσεγγίσουμε ποικιλοτρόπως τα σωζόμενα λείψανα της αρχαίας πόλης. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος θα εξεταστεί ειδικότερα το πολεοδομικό σχέδιο της πόλης, ο τρόπος της οργάνωσής της και θα παρουσιαστούν τα σημαντικότερα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια της από άποψη μορφολογική, λειτουργική και ιστορική.
Μ. Τιβέριος

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο τοπογραφίας
Μπ. Σμίτ-Δούνα

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο

Α. Μουστάκα

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο επιγραφικής

Χρ. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη

ΑΚΛ 605 Φροντιστήριο

Σ. Πινγιάτογλου

ΑΒΥ 601 Παλαιοχριστιανική αρχαιολογία

Βλ. περίληψη στο αντίστοιχο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου.

Γ. Γούναρης

ΑΒΥ 602 Μεσοβυζαντινή αρχαιολογία

Στη σειρά των μαθημάτων αυτών θα εξεταστεί η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ζωγραφικής (τοιχογραφίες - ψηφιδωτά εικονογραφημένα χειρόγραφα) και μικροτεχνίας από τη μεταβατική εποχή (7ος-8ος αι.) ως το τέλος της μέσης βυζαντινής περιόδου (1204).

Θ. Παζαράς

ΑΑΑ 603 Υστεροβυζαντινή αρχαιολογία

Βλ. περίληψη στο αντίστοιχο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου.

Α. Σέμογλου

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗ (ΥΕ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 204 Οικονομία της νεολιθικής περιόδου στο Αιγαίο

Η οικονομία στο χώρο του Αιγαίου κατά τη νεολιθική εποχή (7η-4η χιλιετία π.Χ.) ανιχνεύεται μέσα από τα υλικά κατάλοιπα της ανθρώπινης δραστηριότητας σε τομείς όπως είναι η αρχιτεκτονική, η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αγγειοπλαστική, η λιθοτεχνία, η ειδωλοπλαστική, η υφαντική κλπ. Μέσα από τα υλικά αυτά κατάλοιπα επιχειρείται η προσέγγιση της οργάνωσης και χρήσης του χώρου, της παραγωγής και κατανάλωσης της τροφής, της τεχνολογίας και της ιδεολογίας στις νεολιθικές κοινωνίες που αναπτύχθηκαν στον αιγαιακό χώρο. Η νεολιθική οικονομία αντιμετωπίζεται ως μια πολυδιάστατη, σύνθετη εκδήλωση της ανθρώπινης δραστηριότητας που αποσκοπεί στην κάλυψη της ανάγκης του ανθρώπου όχι μόνο για τροφή και χρηστικά αντικείμενα, αλλά και για κοινωνική συνοχή και ένταξη σε μια κοινωνική ομάδα. Έτσι, μέσα από την εξέταση των επιμέρους εκδηλώσεων της ανθρώπινης οικονομικής δραστηριότητας επιχειρείται μια ανασύνθεση του χαρακτήρα και της δυναμικής της νεολιθικής οικονομίας όπως αυτή διαμορφώνεται και μεταβάλλεται στη διάρκεια των επιμέρους περιόδων που αναγνωρίζονται στον ελλαδικό χώρο δηλαδή της αρχαιότερης, μέσης, νεότερης και τελικής νεολιθικής.

Σ. Βαλαμώτη

ΑΠΡ 209 Θέματα ιδεολογίας στην Εποχή του Χαλκού στην ηπειρωτική Ελλάδα (μυκηναϊκή τέχνη)

Στη σειρά των μαθημάτων αυτών εξετάζεται η γένεση και η πορεία της τέχνης του μυκηναϊκού κόσμου, έτσι όπως ανάγλυφα προβάλλει μέσα από τα πλούσια ευρήματα των τάφων και των ανακτορικών κέντρων. Στη μεταλλοτεχνία, στη μικρογλυπτική, στις τοιχογραφίες, στη διακόσμηση της κεραμικής παρακολουθεί κανείς την πορεία αυτή που δυναμικά ξεκινά μέσα από τα κτερίσματα των βασιλικών τάφων των Μυκηνών και σβήνει μαζί με το μυκηναϊκό κόσμο στο τέλος της 2ης χιλιετίας π.Χ.

Α. Παπαευθυμίου-Παπανθίμου

ΑΠΡ 307 Αρχαιομετρία. Θέματα τεχνολογίας, προέλευσης και χρονολόγησης αρχαιολογικών υλικών

1. Ιστορική αναδρομή. Εισαγωγή στις έννοιες της χημείας, της φυσικής και της πυρηνικής χημείας, δειγματοληψία, εισαγωγή στη στατιστική.
2. Αρχαιολογικά υλικά: Λίθοι (οψιδιανός, μάρμαρο, ήλεκτρο, τουρκουάζ). Οικοδομικά υλικά (πλίνθοι, κονιάματα). Κεραμικά. Γυαλιά. Υαλώματα, σμάλτα.

Μέταλλα (μεταλλουργεία, χρυσός, άργυρος, χαλκός, κράματα).

3. Επίδραση του περιβάλλοντος στα αρχαιολογικά ευρήματα.

4. Χρονολόγηση: χημική χρονολόγηση (μέθοδος φθορίου, ουρανίου, αζώτου, ρακεμοποίησης), ραδιοχρονολόγηση, μέθοδος, αργού-καλίου, θερμοφωταύγεια.

Ι. Στράτης

ΑΚΛ 204 Αρχιτεκτονική και πολεοδομία των ελληνοιστικών χρόνων

Το μάθημα αυτό θα ασχοληθεί με τα οικοδομήματα που αφιερώθηκαν από τους βασιλείς της ελληνοιστικής εποχής στα ιερά και στις πόλεις της Ελλάδας και της Μικράς Ασίας. Εξετάζονται οι σχέσεις των πόλεων και των ιερών με τους βασιλείς, οι τύποι οικοδομημάτων που δωρίθηκαν και τα αρχιτεκτονικά τους χαρακτηριστικά καθώς και ο ρόλος που έπαιζαν οι δωρεές αυτές στην εξέλιξη των πόλεων και των ιερών. Επίσης θα ασχοληθούμε με τα μεγάλα κέντρα της ελληνοιστικής εποχής.

Μπ. Σμίτ-Δούνα

ΑΚΛ 210 Κεραμική γεωμετρική - αττική μελανόμορφη

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κεραμικής παραγωγής των πρωτογεωμετρικών και γεωμετρικών χρόνων στην Αττική, κυρίως σε σχέση με τις ταφικές πρακτικές (10ος-8ος αι. π.Χ.: εργαστήρια και αγγειογράφοι, σχήματα και χρήσεις αγγείων, εικονογραφία). Στη συνέχεια θα εξεταστούν τα πρωτοαττικά κεραμικά εργαστήρια (7ος αι. π.Χ.). Θα ακολουθήσει η αναλυτική εξέταση των σημαντικότερων σταθμών και των κυριότερων εκπροσώπων του αττικού μελανόμορφου ρυθμού (6ος αι. π.Χ.). Θα δοθεί έμφαση στις χρήσεις και τους τόπους εύρεσης των συγκεκριμένων αγγείων.

Ε. Μανακίδου

ΑΚΛ 212 Κεραμική εκτός Αττικής

Το μάθημα ασχολείται με την ελληνική κεραμική από περιοχές εκτός της Αττικής: την Κόρινθο, το Άργος, τη Λακωνία, τη Βοιωτία, την Εύβοια, τις Κυκλάδες, τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, τη Μικρά Ασία, την Κρήτη καθώς και την Ιταλία και Σικελία.

Σ. Κόρτη-Κόντη

ΑΚΛ 213 Κεραμική, ζωγραφική, ψηφιδωτά

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η προσέγγιση της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής μέσα από τα λιγοστά πρωτότυπα έργα, τις αγγειογραφικές παραστάσεις και τις φιλολογικές μαρτυρίες, με στόχο την ανίχνευση της εξέλιξης στις μεθόδους, τις τεχνικές και τους τρόπους που χρησιμοποίησαν οι ζωγράφοι της ελληνικής αρχαιότητας προκειμένου να απεικονίσουν τις ανθρώπινες και ζωικές μορφές, να τις συνθέσουν μεταξύ τους σε αφηγηματικές παραστάσεις, να τις εντάξουν στο χώρο και να αποδώσουν τα τοπιογραφικά στοιχεία.

Χρ. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη

ΑΚΛ 214 Οικονομία - Νομισματική

Το μάθημα αυτό αποτελεί εισαγωγή στη μελέτη της νομισματικής της αρχαιότητας. Στο πλαίσιο του θα εξετασθεί η προέλευση, η τεχνική καθώς και η σημασία του νομίσματος ως σημαντικότερης πηγής για τη γνώση της οικονομικής και πολιτικής ιστορίας, της μυθολογίας, των λατρειών και της τέχνης των πόλεων που τα έκοψαν. Χρονικά η προσπάθεια προσέγγισης του πολυσύνθετου αυτού θέματος θα συμπεριλάβει τα αρχαϊκά, κλασικά και πρώιμα ελληνοιστικά χρόνια, ενώ τα νομισματοκοπεία που θα παρουσιασθούν προέρχονται τόσο από τη μητροπολιτική Ελλάδα όσο και από τις αποικίες της Μικράς Ασίας, της Σικελίας και της Μεγάλης Ελλάδας.

Α. Μουστάκα

ΑΚΛ 215 Δημόσιος και ιδιωτικός βίος

Στόχος αυτού του μαθήματος είναι να παρουσιαστούν τα όπλα των Ελλήνων, αμυντικά και επιθετικά, και να δοθούν τα βασικά στοιχεία για την πολεμική τους τέχνη. Θα εξεταστούν όλα τα είδη των όπλων, τα υλικά, ο τρόπος κατασκευής τους καθώς και ο τρόπος που τα χρησιμοποιούσαν, με βάση τις αρχαίες πηγές, τις απεικονίσεις των όπλων στην αγγειογραφία κ.α. και τα όπλα που βρέθηκαν στις ανασκαφές.

Επίσης θα εξεταστεί ο τρόπος οργάνωσης του στρατού - εκπαίδευση και τακτική της μάχης, φάλαγγα, στρατόπεδα, η οργάνωση και ο εξοπλισμός του ιππικού, τα πολεμικά πλοία, ο ρόλος των οχυρώσεων και η τακτική της πολιορκίας.

Π. Φάκλαρης

ΑΚΛ 219 Μυθολογία - Ερμηνευτική

Εξετάζεται η απόδοση μύθων στην ελληνική τέχνη: Πορτρέτα των θεών, η κυριαρχία των Ολυμπίων, ο Περσέας και ο Βελλεροφών, ο Ηρακλής, ο Θησέας, οι Αργοναύτες, το κυνήγι του Καλυδώνιου Κάπρου, ο Τρωικός πόλεμος, ο Επίλογος του πολέμου.

Σ. Κόρτη-Κόντη

ΑΚΛ 307 Φροντιστήριο ερμηνευτικής

Το φροντιστήριο περιλαμβάνει: α) Εισαγωγικά μαθήματα για τους θεματικούς εικονιστικούς κύκλους της αρχαίας ελληνικής τέχνης, για την αρχαιοελληνική μυθολογία και για τις κατευθύνσεις της νεότερης έρευνας σε θέματα ερμηνευτικής της αρχαίας εικονογραφίας. β) Εργασίες φοιτητών σχετικές με τις παραστάσεις μύθων και σκηνών καθημερινής ζωής κυρίως πάνω σε αγγεία διαφόρων κεραμικών εργαστηρίων της αρχαϊκής και κλασικής περιόδου και σε άλλα έργα μικροτεχνίας.

Ε. Μανακίδου

ΑΒΥ 304 Θέματα ζωγραφικής. Φορητές εικόνες - χειρόγραφα

Μερικά εισαγωγικά στοιχεία: ιστορικό σπουδών, ονομασία, ποιοτική υπεροχή των εικονογραφημένων σε σύγκριση με τα υπόλοιπα χειρόγραφα και ανάλυσή τους. Στη συνέχεια εξετάζεται η ζωγραφική τους κατά χρονικές περιόδους, με βάση τη μελέτη των πιο αντιπροσωπευτικών δειγμάτων τους:

Παλαιοχριστιανική εποχή, Εικονομαχία - Μακεδόνες, Κομνηνοί, 13ος αι. (Λατινοκρατία), Παλαιολόγοι. ακολουθεί μια γενική αναφορά των εγγράφων καθώς και των χειρογράφων της μεταβυζαντινής εποχής.

Σ. Καδάς

ΑΒΥ 305 Φροντιστήριο: θέματα γλυπτικής-μικροτεχνίας

Αντικείμενο του φροντιστηριακού μαθήματος θα είναι η εξέταση επιλεγμένων θεμάτων από διάφορες κατηγορίες βυζαντινών γλυπτών. Θα προηγηθούν μερικά εισαγωγικά μαθήματα σχετικά με την εξέλιξη της πλαστικής στο Βυζάντιο και θα δοθούν οι γενικές κατευθύνσεις για τη σύνταξη μιας αρχαιολογικής μελέτης (συλλογή, επεξεργασία και ταξινόμηση του υλικού, σύνθεση της εργασίας, τεχνική υποσημειώσεων). Θα ακολουθήσει άσκηση των φοιτητών στις αρχαιολογικές συλλογές και στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού της Θεσσαλονίκης και στη συνέχεια παρουσίαση εργασιών από τους φοιτητές πάνω σε συγκεκριμένα θέματα βυζαντινής γλυπτικής.

Θ. Παζαράς

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 303 Τα αρχαιολογικά δεδομένα και η ερμηνεία τους: η νεολιθική περίοδος στη Μακεδονία και τη Θράκη

Στο πλαίσιο του φροντιστηρίου εξετάζονται διάφορες κατηγορίες αρχαιολογικών ευρημάτων. Οι ποικίλες διαστάσεις στην ερμηνεία των αρχαιολογικών ευρημάτων προσεγγίζονται με βάση τις κατανομές των οικισμών στο χώρο, οργάνωση του χώρου σε μεμονωμένους οικισμούς, διάφορες κατηγορίες αρχαιολογικών ευρημάτων. Θίγονται ζητήματα οργάνωσης και χρήσης του χώρου, παραγωγής και κατανάλωσης, της σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, ανταλλαγών, κοινωνικής οργάνωσης και συμβολικών πρακτικών κατά τη νεολιθική στη Μακεδονία και τη Θράκη (7η-4η χιλιετία π.Χ.).

Σ. Βαλαμώτη

ΑΠΡ 308 Βιοαρχαιολογία και αρχαίο περιβάλλον

Το μάθημα αποτελεί μια προσέγγιση των καταλοίπων του φυσικού περιβάλλοντος τα οποία συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την ανθρώπινη δραστηριότητα κατά το παρελθόν. Τα κατάλοιπα αυτά κάποτε αποτέλεσαν ζωντανούς οργανισμούς οι οποίοι ενσωματώθηκαν κυρίως σε αρχαιολογικές αλλά και φυσικές αποθέσεις ως αποτέλεσμα της χρήσης ή διαχείρισης από τον άνθρωπο. Η εξέταση επιμέρους κατηγοριών «βιοαρχαιολογικών» καταλοίπων όπως είναι για παράδειγμα τα έντομα, τα μαλάκια, τα οστά των ζώων, η γύρη, τα φυτά κλπ., παρέχει τη δυνατότητα να διαπιστωθεί η πολύτιμη συμβολή αυτών των κατά κανόνα παραγνωρισμένων αρχαιολογικών ευρημάτων, στην αποκατάσταση των συνθηκών διαβίωσης και της καθημερινής ζωής των ανθρώπων που έζησαν κατά το παρελθόν.

Όπως προκύπτει μέσα από το μάθημα, τα βιοαρχαιολογικά κατάλοιπα είναι σε θέση να δώσουν πληροφορίες για την οικονομική και κοινωνική οργάνωση των κοινωνιών του παρελθόντος, αρκεί να χρησιμοποιούνται με τον ανάλογο προβληματισμό. Τα παραδείγματα που παρουσιάζονται αφορούν τον ελλαδικό κυρίως χώρο, αλλά γίνονται και αναφορές σε άλλα μέρη της Ευρώπης και της Ασίας. Στο πλαίσιο του μαθήματος, παράλληλα με τη διδασκαλία, περιλαμβάνεται και επαφή με το πρακτικό μέρος της βιοαρχαιολογίας, μέσα από επισκέψεις σε εργαστηριακούς χώρους και στο πεδίο.

Σ. Βαλαμώτη

ΑΚΛ 208 Πλαστική ελληνοιστικών χρόνων

Το μάθημα θα περιλαμβάνει τα εξής θέματα:

- το ιστορικό πλαίσιο και τα χρονολογικά όρια της ελληνοιστικής εποχής καθώς και η ιστορία της έρευνας
- το βασιλικό πορτρέτο
- πορτρέτα φιλοσόφων, ρητόρων κλπ., τιμητικά αγάλματα
- λατρευτικά αγάλματα
- το λεγόμενο ελληνοιστικό μπαρόκ
- το λεγόμενο ελληνοιστικό ροκοκό
- ρεαλισμός
- νεοκλασικισμός και αρχαϊσμός
- αρχιτεκτονικά γλυπτά

Μπ. Σμίτ-Δούνα

ΑΚΛ 212 Κεραμική εκτός Αττικής

Στο μάθημα θα εξεταστεί η κεραμική παραγωγή της Κορίνθου, της Λακωνίας, των Κυκλάδων, της Εύβοιας, της Ετρουρίας και των ελληνικών αποικιών της Μεγάλης Ελλάδας κατά τη γεωμετρική, την αρχαϊκή και την κλασική περίοδο. Ειδικότερα θα παρουσιαστούν θέματα οργάνωσης αυτών των κεραμικών εργαστηρίων, τα σχήματα και η εικονογραφία των αγγείων, οι κεραμείς και οι αγγειογράφοι, η διάδοση των αγγείων σε κάθε εργαστήριο ξεχωριστά.
Ε. Μανακίδου

ΑΚΛ 216 Θρησκεία. Αρχαία ελληνικά ιερά: οργάνωση και λειτουργία

Θα εξετασθούν οι κυριότερες γραπτές και αρχαιολογικές μαρτυρίες σχετικά με την εξωτερική μορφή, την οργάνωση και τον τρόπο λειτουργίας των αρχαίων ελληνικών ιερών - των μεγάλων δημόσιων ή πανελληνίων, αλλά και των μικρών ιδιωτικών. Θα παρουσιασθούν ορισμένα αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ιερών.

Εμ. Βουτυράς

ΑΚΛ 219 Μυθολογία - Ερμηνευτική

Το μάθημα έχει ως στόχο να δώσει τα απαραίτητα στοιχεία ώστε να γνωρίσουν οι φοιτητές την αρχαία ελληνική παράδοση, όπως διασώθηκε έως τις μέρες μας μέσα από τις γραπτές πηγές, τις αρχαίες απεικονίσεις και τα αρχαιολογικά ευρήματα.

Αφού δοθούν τα γενικά στοιχεία, θα γίνει ειδικότερη αναφορά στους θεούς οι οποίοι δεν συμπεριλαμβάνονταν στα επίσημο δωδεκάθεο (Γη, Άδης, Χάρων, Εωσφόρος, Κάβειροι, Σάτυροι, Άρπυιες κλπ.).

Παράλληλα θα γίνεται ερμηνευτική προσέγγιση των παραπάνω θεμάτων.

Π. Φάκλαρης

ΑΚΛ 305 Φροντιστήριο νομισματικής

Το μάθημα αυτό, που σκοπό έχει να εμβαθύνει και να εξειδικεύσει τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί από το εισαγωγικό μάθημα της νομισματικής, αποτελείται από ασκήσεις αναγνώρισης και ταύτισης νομισμάτων καθώς και από την παρουσίαση εργασιών.

Α. Μουστάκα

ΑΚΛ 307 Φροντιστήριο μυθολογίας - ερμηνευτικής

Θα εξεταστούν θέματα που σχετίζονται με τις πανελλήνιες εκστρατείες (Αργοναυτική εκστρατεία, Επτά επί Θήβας, Τρωικός πόλεμος). Με βάση τις απεικονίσεις των σχετικών θεμάτων στα έργα της αρχαίας τέχνης και με τη βοήθεια των αρχαίων γραπτών πηγών, θα διερευνηθεί το περιεχόμενό τους και η ιδεολογία κάτω από την οποία διαμορφώθηκαν.

Π. Φάκλαρης

ΑΒΥ 218 Μνημειακή τοπογραφία Θεσσαλονίκης

Αναλυτική εξέταση της πολεοδομικής οργάνωσης της Θεσσαλονίκης και των μεγάλων συγκροτημάτων της ύστερης αρχαιότητας και της βυζαντινής

περιόδου με βάση τις γραπτές και αρχαιολογικές μαρτυρίες. Παρουσίαση των σημαντικότερων μνημείων της πόλης με διαλέξεις και επιτόπια μαθήματα (οχυρωματικός περίβολος, κοσμικά κτίρια, παλαιοχριστιανικές βασιλικές, βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί ναοί).

Οι διδασκόμενοι που θα συμμετέχουν στις επισκέψεις των μνημείων απαλλάσσονται των εξετάσεων παρουσιάζοντας επιμέρους θέματα (ιστορικό πλαίσιο, αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική, γλυπτική, αναστηλωτικό έργο).

Γ. Βελένης

ΑΒΥ 307 Επιγραφική

Γ. Βελένης

ΑΑΑ 313 Ανασκαφή - Σχέδιο

Συστηματική ανασκαφή στον προϊστορικό οικισμό του Αρχοντικού Γιαννιτών. Η ανασκαφή διεξάγεται κάθε Σεπτέμβριο (4 εβδομάδες) με συμμετοχή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Τομέα Αρχαιολογίας.

Α. Παπαευθυμίου-Παπανθίμου

ΑΑΑ 313 Ανασκαφή - Σχέδιο

Στ. Ανδρέου, Α. Παπαευθυμίου-Παπανθίμου, Α. Πιλάλη, Ν. Ευστρατίου

ΑΑΑ 313 Ανασκαφή - Σχέδιο

Το μάθημα αυτό αφορά στην πρακτική άσκηση των φοιτητών στην ανασκαφική διαδικασία και θα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε επιτόπια έρευνα, την καταγραφή και σχεδίαση αρχαιολογικού υλικού αλλά και την παρακολούθηση θεωρητικών μαθημάτων.

Ν. Ευστρατίου

ΑΑΑ 313 Ανασκαφή - Σχέδιο

Θα γίνεται καθημερινή άσκηση των φοιτητών στο ανασκαφικό πεδίο και φροντιστηριακό μάθημα με βάση τα ευρήματα της ανασκαφής στο Δίον.

Παράλληλα οι φοιτητές θα ασκηθούν στην καταγραφή και αρχειοθέτηση των ευρημάτων.

Δ. Παντερμαλής

ΑΑΑ 313 Ασκήσεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Φροντιστήριο

Δ. Παντερμαλής, Μ. Τιβέριος, Στ. Δρούγου, Ι. Ακαμάτης, Σ. Πιγγιάτογλου, Π. Φάκλαρης, Χρ. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, Ε. Μανακίδου

ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Α. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 101 Ιστορία της Τέχνης: θεωρία και μέθοδοι

Υλικά και τεχνικές στη ζωγραφική και τη χαρακτική. Ορολογία και περιοδολόγηση. Παράγοντες διαμόρφωσης και εξέλιξης των στυλ. Τα θεωρητικά σχήματα προσέγγισης της τέχνης από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα. Οι κυριότερες μέθοδοι ανάλυσης και ερμηνείας του καλλιτεχνικού έργου (μορφολογική, εικονολογική, μαρξιστική, της υποδοχής / πρόσληψης). Οι έννοιες της αντι-τέχνης (anti-art) και της μη-τέχνης (unart) και οι επιπτώσεις τους στο θεωρητικό - κριτικό λόγο κατά την τρέχουσα δεκαετία. Η συζήτηση για το «τέλος της τέχνης» στο τέλος του 20ου αιώνα. Μέθοδοι απόδοσης έργων σε δημιουργούς ή εργαστήρια και ανίχνευσης της πλαστότητας. Η διακίνηση έργων τέχνης και ο ρόλος των μουσείων.

Α. Κωτίδης

Β. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΥΕΙδ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 101 Ιστορία της Τέχνης: θεωρία και μέθοδοι

Υλικά και τεχνικές στη ζωγραφική και τη χαρακτική. Ορολογία και περιοδολόγηση. Παράγοντες διαμόρφωσης και εξέλιξης των στυλ. Τα θεωρητικά σχήματα προσέγγισης της τέχνης από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα. Οι κυριότερες μέθοδοι ανάλυσης και ερμηνείας του καλλιτεχνικού έργου (μορφολογική, εικονολογική, μαρξιστική, της υποδοχής / πρόσληψης). Οι έννοιες της αντι-τέχνης (anti-art) και της μη-τέχνης (unart) και οι επιπτώσεις τους στο θεωρητικό - κριτικό λόγο κατά την τρέχουσα δεκαετία. Η συζήτηση για το «τέλος της τέχνης» στο τέλος του 20ου αιώνα. Μέθοδοι απόδοσης έργων σε δημιουργούς ή εργαστήρια και ανίχνευσης της πλαστότητας. Η διακίνηση έργων τέχνης και ο ρόλος των μουσείων.

Α. Κωτίδης

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 101 Ιστορίας της Τέχνης: θεωρία και μέθοδοι

Μ. Παπανικολάου

Β. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΥΕΙΔ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 601 Πρώιμη Αναγέννηση

Η συγκέντρωση προικισμένων καλλιτεχνών γύρω στα 1420 στη Φλωρεντία, όπως ο Masaccio, ο Chiberti, ο Brunelleschi, ο Donatello, οδήγησε στην παραγωγή έργων που η επίδρασή τους στην πορεία της νεότερης τέχνης υπήρξε καθοριστική. Εξετάζονται συγκεκριμένα αρχιτεκτονήματα, γλυπτά και ζωγραφίες σε συνάρτηση με τον ιστορικό και πνευματικό περίγυρό τους, η σχέση τους με τις συμβολικές ποιότητες αλλά και τις θρησκευτικές λειτουργικές ανάγκες. Έμφαση δίνεται στα ξεχωριστά τεχνικά και στιλιστικά στοιχεία. Ιδιαίτερα στο σύστημα προοπτικής και στην εικαστική αναπαράσταση του χώρου και του χρόνου που επαναπροσδιορίζονται την εποχή αυτή.

Σε μια δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται η καλλιτεχνική παραγωγή μετά το 1450 και αναπτύσσεται ο τρόπος που τα προτεινόμενα εικονογραφικά και τεχνοτροπικά σχήματα από καλλιτέχνες, όπως ο Uccello, ο Piero Della Francesca, ο Botticelli, ο Da Vinci κ.ά., συνδέονται με τις πολιτιστικές και πολιτικές εξελίξεις.

Η. Μυκονιάτης

ΑΙΤ 602 Η ευρωπαϊκή τέχνη από το 1880 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Οι προϋποθέσεις της τέχνης του εικοστού αιώνα. Ζωγραφική: Φωβισμός. Εξπρεσιονισμός: «Η Γέφυρα». Κυβισμός-Ορφισμός. Εξπρεσιονισμός: «Ο Γαλάζιος Καβαλάρης». Ανεξάρτητοι εξπρεσιονιστές: E. Nolde, O. Kokoschka. Ch. Soutine κ.ά. Φουτουρισμός. Αφαίρεση: τάσεις και δημιουργοί. Dada. Μεταφυσική ζωγραφική. Πλαστική. Αρχιτεκτονική.

Α. Χαραλαμπίδης

ΑΙΤ 603 Ελληνική τέχνη του 19ου αιώνα

Μορφές της τέχνης στον ελλαδικό χώρο πριν από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους. Οι προϋποθέσεις της ανάπτυξης της ελληνικής τέχνης (αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ζωγραφικής) και οι κυριότεροι δημιουργοί του 19ου αιώνα.

Ε. Γεωργιάδου-Κούντουρα

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 601 Πρώιμη Αναγέννηση

Αστική και αυλική τέχνη (ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική) από τα τέλη του 13ου αιώνα έως τα τέλη του 15ου αιώνα.

Α. Κωτίδης

ΑΙΤ 603 Ελληνική τέχνη του 19ου αιώνα

Μορφές της τέχνης στον ελλαδικό χώρο πριν από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους. Οι προϋποθέσεις της ανάπτυξης της ελληνικής τέχνης (αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ζωγραφικής) και οι κυριότεροι δημιουργοί του 19ου αιώνα.

Ε. Γεωργιάδου-Κούντουρα

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗ (ΥΕ)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 205 Νεοκλασικισμός - Ρομαντισμός

Περιγράφεται η προσπάθεια των ιστορικών της τέχνης να ορίσουν τα φαινόμενα του Νεοκλασικισμού και του Ρομαντισμού. Αναλύεται το περιεχόμενο των ρευμάτων αυτών, η εξέλιξή τους και κυρίως η αλλαγή που συντελείται στο νόημα και το ρόλο της εικόνας γύρω στο 1800. Μέσα από τη μελέτη του έργου του David, Canova, Ingres, Delacroix, Gericault, Blake, Friedrich παρακολουθείται η ανατροπή της παραδοσιακής αντίληψης για την αντικειμενική αλήθεια και η δημιουργία μιας νέας εικαστικής νοοτροπίας που αποτέλεσε τη βάση της τέχνης του 20ού αιώνα.

Η. Μυκονιάτης

ΑΙΤ 210 Η ελληνική τέχνη στον 20ό αιώνα

Το μάθημα διαγράφει τις προϋποθέσεις και τα στάδια διαμόρφωσης της ελληνικής εκδοχής της μοντέρνας τέχνης, που εμφανίζεται τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα στη ζωγραφική, τη γλυπτική και την αρχιτεκτονική. Αυτήν την περίοδο, με κοινωνικό πλαίσιο τις σφοδρές συγκρούσεις των προοδευτικών και των συντηρητικών ομάδων της αστικής τάξης, διαμορφώνεται στην Ελλάδα από την προοδευτική διάνοηση του τόπου το κίνημα του μοντερνισμού σε όλες τις περιοχές της πνευματικής δημιουργίας. Ο μοντερνισμός με ορίζοντα υποδοχής τα προοδευτικότερα στρώματα της αστικής τάξης, αντιπαραθέτει τις μορφές και τις ιδέες του στην «επίσημη» τέχνη. Με τη ζωγραφική και τη γλυπτική, αρχικά των συμβολιστικών και των μετιμπρεσιονιστικών ρευμάτων, και την αρχιτεκτονική του μοντέρνου κινήματος, η καλλιτεχνική δημιουργία έρχεται να αμφισβητήσει το αυστηρά ιεραρχημένο σχήμα των τεχντροπιών της ελληνικής τέχνης του 19ου αιώνα.

Α. Κωτίδης

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΙΤ 204 Η τέχνη της εποχής του Μπαρόκ

Οι προϋποθέσεις, η διαμόρφωση και η διαφοροποίηση της καλλιτεχνικής δημιουργίας στις χώρες της Ευρώπης κατά τον 17ο αιώνα.

Ε. Γεωργιάδου-Κούντουρα

ΑΙΤ 203 Ωριμη Αναγέννηση - Μανιερισμός

Μεταξύ 1480 και 1520 διακεκριμένοι καλλιτέχνες, όπως ο Bramante, ο Raffaello, ο Michelangelo, φθάνουν στη Ρώμη, όπου δημιουργούν μερικά από τα μεγαλύτερα έργα τέχνης που έγιναν ποτέ. Αυτή η περίοδος, που σήμερα ονομάζεται Ωριμη ή Υψηλή Αναγέννηση, γενικά θεωρείται ως μια από τις κορυφές του δυτικού πολιτισμού. Στα μαθήματα διερευνάται πώς προέκυψε αυτό και ποιές ήταν οι δυνάμεις που συνέτειναν σε αυτήν τη δημιουργική έκρηξη. Εξετάζονται ο πολιτισμός, η κοινωνία, τα πνευματικά κινήματα, η οικονομική εξέλιξη, ο επιστημονικός επαναπροσδιορισμός του αρχαίου πολιτισμού, η θρησκευτική μεταρρύθμιση σε μια εποχή που οι καλλιτέχνες, οι διανοούμενοι και οι πάτρωνες αναζητούσαν νέες μεθόδους για νέα πράγματα. Η τελευταία αυτή τάση θα ενδυναμωθεί μετά το 1527, κατά την περίοδο που επικράτησε να ονομάζεται Μανιερισμός, έως το τέλος του 16ου αιώνα, τόσο στη Ρώμη όσο και σε περιοχές της βόρειας Ιταλίας.

Η. Μυκονιάτης

ΑΙΤ 208 Η τέχνη από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι σήμερα

- Η τέχνη του Μεσοπολέμου: Σουρεαλισμός. Bauhaus. Νέος Πραγματισμός. Η τέχνη στα ολοκληρωτικά καθεστώτα. Άλλες τάσεις της ζωγραφικής του Μεσοπολέμου στην Ευρώπη και την Αμερική. Pablo Picasso, Paul Klee, Marc Chagall. Πλαστική και αρχιτεκτονική της περιόδου.

- Η τέχνη μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αφηρημένος Εξπρεσιονισμός. Pop Art. Environment. Happening. Body Art. Land Art. Conceptual Art. Art Informel. Op Art. Postmodernism και άλλες τάσεις της περιόδου.

Α. Χαραλαμπίδης

ΑΙΤ 307 Φροντιστήριο: Κριτική της τέχνης

Εφαρμογές της ιστορίας της τέχνης στη διδασκαλία των μαθημάτων της Μέσης Εκπαίδευσης.

Σεμινάριο διδακτικής μαθημάτων του φιλόλογου στη Μ.Ε. (κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας, έκθεση, ιστορία, ψυχολογία) με υλικό από την ιστορία της τέχνης. Επιδιώκεται η εφαρμογή «μαθητοκεντρικής» (Learner-centered) προσέγγισης.

Α. Κωτίδης

ΑΙΤ 308 Ασκήσεις σε μουσεία και πινακοθήκες

Η άσκηση σε μουσεία, πινακοθήκη και αίθουσες τέχνης βοηθά τους φοιτητές να προσεγγίσουν σε πρακτικό επίπεδο το έργο τέχνης, να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά του και να κατανοήσουν τις βασικές αρχές παρουσίασής του.

Α. Χαλαμπίδης